

Vlaams
Parlement

vergadering **C139**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 20 februari 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de ontwikkelingskansenkaart van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) – 1083 (2017-2018)	4
VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV), meer bepaald wat betreft het MKBA-eindrapport (maatschappelijke kosten-batenanalyse) en de impulsprojecten ter verhoging van het ruimtelijk rendement – 1084 (2017-2018)	7
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de aanpak van de asbestproblematiek in Vlaanderen – 1058 (2017-2018)	10
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de toegankelijkheidsregeling van bossen en de nieuwe regeling voor subsidies voor bebossing – 1061 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) met betrekking tot het omkeren van de toegankelijkheidsregeling voor openbare bossen – 1076 (2017-2018)	13
VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de bestrijding van invasieve ganzensoorten in Vlaanderen – 1113 (2017-2018)	19
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de grote afwijking tussen de publieke communicatie van de Vlaamse Regering inzake bosoppervlakte en de cijfers daarover die aan de Europese Commissie worden gerapporteerd – 1116 (2017-2018)	22
VRAAG OM UITLEG van Sabine Vermeulen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het gebruik van ecologische alternatieven voor vislood in de de sportvisserij – 1123 (2017-2018)	31
VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over belemmeringen van de regelgeving inzake ruimtelijke ordening voor het opwekken van hernieuwbare energie – 1131 (2017-2018)	33
VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het leegstandsbeheer in Vlaanderen – 1132 (2017-2018)	36

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de inzameling van afgedankte smartphones
– 1160 (2017-2018)

41

**VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de ontwikkelingskansenkaart van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO)
– 1083 (2017-2018)**

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Voorzitter, ik stelde daarnet in de commissie Algemeen Beleid ook een vraag over de Bouwmeesterscan. Daar hoorde ik dat deze kansenkaart zelfs nog niet finaal zou zijn, er zou nog bijkomend aan worden gewerkt.

Met het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en de Codextrein hebben de Vlaamse Regering en uiteraard ook het Vlaams Parlement de eerste juridische stappen gezet naar de opmaak van een Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV), dat straks het Ruimtelijk Structuurplan van 1997 zal moeten vervangen. Minister, tijdens de commissievergadering van 30 januari 2018 zei u dat de beleidskaders hiervan in opmaak zijn en nog dit voorjaar zullen worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Dit werd overigens ook al gecommuniceerd in de diverse beleidsatria, onder andere die van maart 2017.

Inmiddels heeft de Vlaamse Regering op initiatief van minister-president Bourgeois ook een oproep gelanceerd bij de lokale besturen om een Bouwmeesterscan te laten uitvoeren. Bedoeling van deze scan is om via een snelle, multidisciplinaire doorlichting na te gaan in hoeverre het huidige ruimtegebruik en het gevoerde beleid van de gemeente al beantwoorden aan de doelstellingen van het witboek en van het straks finale BRV enerzijds en aan het meerjarenplan van de Vlaamse Bouwmeester anderzijds.

Ik heb daarover, zoals al gezegd, enkele vragen gesteld in de commissie Algemeen Beleid. Men heeft mij daar gerustgesteld: die Bouwmeesterscan heeft geen bindende juridische vragen, de parameters daaromtrent moeten nog worden opgemaakt door een vijftal onderzoeksteams. Ik heb gevraagd om ook andere departementen daarbij te betrekken want we vernamen dat de departementen Landbouw en Mobiliteit, maar ook het agentschap Wonen-Vlaanderen niet bij deze Bouwmeesterscan worden betrokken. Maar als men een multidisciplinaire studie gaat maken, moet men zeer breed gaan en moeten ook deze departementen en deskundigen daarbij worden betrokken.

Meermaals kwam ook al aan bod dat de ontwikkelkansen in Vlaanderen vanuit het Witboek BRV zouden kunnen worden beoordeeld op basis van voorzieningen en op basis van de knooppuntwaarde 'openbaar vervoer'. Dit wordt vaak de ontwikkelingskansenkaart van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) genoemd. Vlaanderen zou volgens het departement Omgeving worden opgedeeld in A-, B-, C- en D-gebieden, waarbij het A-gebied het best scoort, en het D-gebied het slechtst.

Minister, welke gevolgen worden gegeven aan de resultaten van een eventuele Bouwmeesterscan en de daarin opgenomen agenda met prioriteiten?

In welke mate is het aangewezen om het door gemeentebesturen gevoerde beleid te laten toetsen aan het Witboek BRV, aan het BRV dat nog niet het hele democratische proces heeft doorlopen en dat straks moet worden goedgekeurd? Moet dit beleid ook worden getoetst aan het meerjarenplan van de Bouwmeester? Daarvoor geldt hetzelfde criterium: dat is niet door het Vlaams Parlement als dusdanig goedgekeurd.

De kansenkaart van VITO met de daarin bepaalde A-, B-, C- en D-gebieden qua ontwikkelingskansen komt telkens terug naar voren, ofschoon deze opdeling tot stand kwam zonder voorwerp uit te maken van een democratisch tot stand gekomen beslissing, noch op Vlaams niveau noch op eender welk ander niveau. In welke mate acht u het aangewezen rechtsgevolgen te koppelen aan deze kansenkaart? Klopt het dat er nog een nieuwe kaart in opmaak is?

Is het uw intentie om die kaart te laten doorwerken in het omgevingsvergunningsbeleid, bijvoorbeeld als een mogelijke verduidelijking van de beoordelingsgrond 'goede ruimtelijke ordening', zoals vermeld in artikel 1.1.4. van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO)?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De Bouwmeesterscan is een initiatief van de Vlaamse Bouwmeester. Met ons regelgevend initiatief zijn wij daar niet bij betrokken vanuit het beleidsdomein Omgeving. Maar via het departement Omgeving zitten de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) wel in een stuurgroep. Dat is de enige betrokkenheid. De resultaten van een eventuele Bouwmeesterscan hebben uiteraard geen bindende gevolgen voor de projecten vanuit het beleidsdomein Omgeving.

Het Witboek BRV werd door de voltallige Vlaamse Regering op 30 november 2016 goedgekeurd. Op pagina 9 van het witboek staat: "Het Witboek BRV is een beleidsverklaring van de Vlaamse Regering die de strategische krachtlijnen schetst voor de ruimtelijke ontwikkeling voor de komende decennia." Voor gemeenten die een screening willen doen van hun ruimtelijk beleid, is een afweging tegenover het Witboek BRV dus zeker en vast zinvol. Het laat de gemeentebesturen toe hun beleid af te zetten tegen de strategie die werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Het Team Vlaams Bouwmeester valt niet onder mijn bevoegdheid, maar onder die van minister-president Geert Bourgeois. Ik kan geen uitspraken doen over de precieze uitwerking van de Bouwmeesterscan. Ik denk dat u die vraag ook aan minister-president Bourgeois hebt gesteld. Hij heeft daarop geantwoord of zal daar in ieder geval op antwoorden.

De studie van de kansenkaart van VITO levert een generieke potentieelinschatting naar kansen voor bijkomende ontwikkelingen op locaties, zoals rendementsverhoging of uitbreiding, op basis van de knooppuntwaarde en het voorzieningen-niveau.

De studie operationaliseerde op die manier een strategische doelstelling uit het witboek BRV en kan interessante inzichten opleveren voor diverse partners, waaronder de gemeentebesturen. Het is uiteraard zaak om lokaal maatwerk te bieden en bij concrete keuzes de inzichten in samenhang met de andere doelen en principes in het witboek te bekijken. Het witboek BRV en dus ook de andere principes kwamen democratisch tot stand op het Vlaamse niveau, na een brede consultatie.

Op geen enkele manier zijn er rechtsgevolgen gekoppeld aan de kansenkaart. Ik verwijs naar mijn antwoorden op verschillende vragen daarover van collega's. Daarin liet ik weten dat de studie, ondanks de onderzoeksmatige waarde, geen beleidsmatige waarde en zeker geen juridische waarde heeft.

Bovendien maakt de studie abstractie van de plaatselijke toestand en het eigenlijke gebruik van het ruimtebeslag. Gemeentebesturen die de kansenkaart willen gebruiken als reflectiebasis, kunnen dat uiteraard, maar er moet ook worden getoetst op het terrein. Er moet ook worden nagegaan hoe een rendementsverhoging

of andere winsten kunnen worden geboekt, rekening houdend met de veerkracht van het gebied.

Enkel en alleen het studiemateriaal van VITO is niet geschikt om door te werken in het omgevingsvergunningenbeleid. De studie is daar niet voor bedoeld. De twee principes die de VITO-studie operationaliseert, zullen ook niet de enige zijn die aan de basis kunnen liggen voor een beoordelingsgrond voor de goede ruimtelijke ordening. Het witboek BRV formuleerde een hele reeks ontwikkelingsprincipes voor een goede ruimtelijke ontwikkeling. De motivatie van ruimtelijke keuzes dient te gebeuren door de set principes als geheel evenwichtig en in onderling verband toe te passen.

Dit vereist kwalitatief maatwerk en een transparante motivatie over hoe men de principes zal hanteren. Binnen het lopende operationaliseringstraject van het BRV maken we werk van een verdere verduidelijking van het beoordelingskader. Ik wil in de BRV-beleidskaders ook een actie opnemen om te onderzoeken op welke manier dit een verdere regelgevende verankering zou kunnen krijgen. Aangezien deze operationalisering nog lopende is, kan ik hier nog niet verder op vooruitlopen.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister, u hebt me alleszins gerustgesteld met de duidelijke mededeling dat de kansenkaart van VITO principes kan inhouden, maar geen beleidsmatige en juridische waarde heeft. Dat is heel belangrijk.

Ik wil nog even terugkomen op de Bouwmeester Scan. De timing daarvan is tamelijk ongelukkig. De bouwmeester valt inderdaad onder de bevoegdheid van de minister-president, maar dit doorkruist toch heel het gebied van de ruimtelijke ordening, en dat is uw bevoegdheid. Daarom is het goed om er even bij stil te staan.

Mijn bekommernis is vooral hoe de Bouwmeester Scan, die straks een agenda met beleidsprioriteiten zal vastleggen, zich verhoudt tot andere plannen die er vandaag al zijn. Ik denk aan bestaande structuurplannen, ik denk aan ruimtelijke uitvoeringsplannen enzovoort, die allemaal een heel parcours hebben doorlopen, die een MOBER- en een MER-procedure alsook een inspraakprocedure hebben doorlopen. Tegelijk zijn heel wat lokale besturen en provinciebesturen bezig met de opmaak van hun beleidsplannen. Nu komt daar zo'n Bouwmeester Scan tussendoor, waarvan we op dit ogenblik nog altijd niet weten wat de gebruikte parameters zijn.

De studie zal er over drie tot vijf maanden zijn. Dat is een zeer ongelukkige timing omdat we dan net in verkiezingsmodus zijn. Doordat een zestigtal lokale besturen zich kandidaat hebben gesteld voor die Bouwmeester Scan, wordt het duidelijk dat lokale besturen zich zorgen maken. Ik heb dat ook ervaren op de atria. Er is het witboek BRV, en dat vraagt nog altijd een concrete uitwerking door de beleidskaders die er moeten komen, door straks finaal een Beleidsplan Ruimte Vlaanderen ter vervanging van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen te laten goedkeuren. Door de onzekerheid en vaagheid die vandaag troef zijn, hebben heel wat lokale besturen zich vandaag kandidaat gesteld voor de Bouwmeester Scan, ofschoon ik zelf vragen heb bij die Bouwmeester Scan, temeer omdat de bouwmeester zich vaak op een eenzijdige manier heeft geuit. Zo is hij gekant tegen verkavelingen en tegen viergevelwoningen.

Minister, ik dank u alleszins voor uw antwoord en ik ben tevreden te horen dat de VITO-kansenkaart op dit ogenblik geen juridische basis heeft, ofschoon die heel vaak wordt gebruikt, zeker de A-, B-, C- en D-categorieën. Klopt het dat er nog een verdere studie volgt op de VITO-kansenkaart? Dit werd gecommuniceerd, maar het is mij niet geheel duidelijk.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega, bij mijn weten wordt er geen nieuwe VITO-studie gemaakt. De kansenkaart brengt potentiële ideale locaties voor investeringen in kaart. Ik heb altijd gezegd dat er meer is dan alleen dat, dat het niet de bedoeling kan zijn dat alleen de A-locaties in de toekomst nog verder kunnen worden ontwikkeld.

Ik deel uw bezorgdheid. Het is goed dat er een initiatief is om gemeentebesturen op weg te helpen, maar we moeten goed weten wat we daarmee gaan doen. Het is goed om een scan te doen, maar als je die informatie hebt, is het ook fijn om daarmee aan de slag te gaan. Dit is ook een uitgestoken hand naar de lokale besturen die erop ingaan. Dat ze op voorhand voor zichzelf eens uitmaken wat ze met die scan gaan doen. Is het iets vrijblijvend, gaan we ermee aan de slag? Dat zal verder moeten worden uitgeklaard.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister, ik denk dat we volledig op dezelfde golflengte zitten als het de bedoeling van die scan is om straks proactief aan de slag te gaan. Dat kan een heel nobele doelstelling zijn, maar zolang de juridische basis er niet is – vandaag is de juridische basis nog altijd het RSV van 1997 en de plannen die daaruit zijn voortgevloeid – is het moeilijk om nu een scan te laten maken met daaraan gekoppeld een agenda met beleidsprioriteiten die straks juridisch niet kunnen. Men kan immers tegen eigenaars nog altijd niet zeggen dat ze die bouwgrond, gelegen in bouwzone, moeten laten liggen om elders te gaan verdichten zolang er geen juridische basis is. Wat dat betreft zitten we op dezelfde golflengte. Ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV), meer bepaald wat betreft het MKBA-eindrapport (maatschappelijke kosten-batenanalyse) en de impulsprojecten ter verhoging van het ruimtelijk rendement – 1084 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Voorzitter, deze vraag is een vervolgvraag op wat in het verleden al aan bod is gekomen over de maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) die samen met de milieustudie werd gemaakt in het kader van het witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV), om de maatschappelijke kosten te kunnen screenen wanneer men bepaalde beleidsmaatregelen gaat nemen, en welke repercussies dat heeft.

In de plenaire vergadering van 22 november hebben we daaromtrent reeds een debat gevoerd. Nadien hebben we via de commissiesecretaris de studie met als titel 'Rapport fase 1 - Budgettaire en financiële impact transitietraject Beleidsplan Ruimte Vlaanderen' van Stec Groep mogen ontvangen. Dat was op dat ogenblik een conceptstudie.

In antwoord op mijn schriftelijke vraag van 22 november 2017 gaf u aan dat de eindoplevering van de studie gepland was voor eind december 2017, maar dat verwacht werd dat de studie pas eind januari 2018 zou worden opgeleverd. Ook in antwoord op mijn schriftelijke vraag gaf u mee dat de administratie werkt aan

een subsidiebesluit om ruimtelijke impulsprojecten ter verhoging van het ruimtelijk rendement te operationaliseren. Vandaar mijn vragen aan u, minister.

Werd de MKBA en/of de studie van Stec Groep ondertussen definitief opgeleverd? In welke mate verschilt het definitief rapport ten overstaan van het rapport fase 1 van 31 oktober 2017 en/of welke wijzigingen werden doorgevoerd? Is er een wijziging in de diverse beleidsscenario's en/of de gehanteerde cijfers inzake de berekening van de planschade? Welk specifiek beleidsscenario geniet uw voorkeur? In rapport fase 1 is sprake van 20.000 hectare slecht gelegen bouwgronden die moeten worden geschraapt. Op basis van welke criteria of ruimtelijke parameters werden deze gronden in de studie geselecteerd en wat is de huidige bestemmingscategorie van deze gronden? Wanneer voorziet u in de agendering van de principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering van het uitvoeringsbesluit omtrent de ruimtelijke impulsprojecten ter verhoging van het ruimtelijk rendement?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Peeters, de studie is nog niet definitief opgeleverd. Er vond vandaag nog een klankbordgroep plaats, en daar zijn een aantal opmerkingen geformuleerd. Die is pas een half uurtje geleden afgerond. Op basis van die opmerkingen zal de studie gefinaliseerd worden en eind februari worden opgeleverd.

Het eindrapport heeft dezelfde opbouw als de tussentijdse versie. De methodologie en de algemene uitgangsprincipes zijn behouden. De klankbordgroep vroeg om een aantal aspecten verder uit te diepen. Het rapport is uitgebreid met een onderbouwing bij de keuze voor de gehanteerde scenario's. Kwalitatieve aspecten en effecten die niet of moeilijk te 'monetarisieren' zijn in een kosten-batenanalyse (KBA), worden uitvoeriger besproken, bijvoorbeeld biodiversiteit, ecosysteemdiensten en dergelijke meer. Het wordt mogelijk om combinaties van de verschillende scenario's te evalueren. Regelmatig wordt ook de link gelegd naar het rekenmodel om in de toekomst zelf scenario's te kunnen bouwen. Het studiebureau heeft een analyse uitgevoerd waaruit blijkt vanaf wanneer het kansrijk is om in een bepaald gebied in te zetten op ruilen, dan wel op schrappen. Er is ook een verdieping toegevoegd over de budgettaire effecten naar verschillende overheden.

Er zijn geen gigantische wijzigingen aangebracht met betrekking tot de gehanteerde cijfers voor planschade. Het eindrapport omvat een aantal uiteenlopende beleidsscenario's, met cijfers voor de berekening van de planschade. Zoals u weet, werkt de studie met een nulscenario en met vier scenario's van extremen. Er zijn zowel varianten die planschade ramen op basis van de historische verwervingswaarde, als scenario's op basis van de venale waarde. Dat blijft allemaal behouden.

De studie onderzoekt 'de uithoeken van het speelveld', waarin verschillende scenario's gecombineerd worden. Het is niet de bedoeling daar één scenario uit te kiezen. Ik wil benadrukken dat het onderzoek ons als beleidsmakers een inzicht geeft in de verschillende combinaties, zonder expliciet een keuze op te leggen. Het is aan het beleid om een keuze te maken.

Om de wenselijke en niet-wenselijke locaties in beeld te brengen, is het juridisch woonaanbod afgetoetst aan de criteria zoals deze zijn beschreven in het witboek BRV. Dat is logisch, aangezien de studie net een kosten-batenanalyse van dat BRV voor ogen heeft. De parameters die in het witboek BRV worden vooropgesteld, zijn u bekend: de knooppuntwaarde maar ook het voorzieningenniveau, fysische systemen zoals de rivier- en beekvalleien, de open ruimte, het kernversterkend karakter van een plek of de potentie voor energie. Iedere locatie heeft op basis van deze analyse een label 'goed gelegen' of 'slecht gelegen' gekregen. Dat wil niet zeggen dat deze locaties voortaan in het beleid zo zullen worden bestempeld, maar het is belangrijk dat die parameters gehanteerd worden.

De studie van Stec doet enkel een uitspraak over gronden in woongebied, woonuitbreidingsgebied en woonreservegebieden. Het is belangrijk om dat hier te benadrukken.

Momenteel werken onze diensten in overleg met ons aan een voorstel van subsidiebesluit voor de impulsprojecten. Hiervoor moet ook nog taal- en legistiek advies worden aangevraagd, alsook een advies van de minister van Financiën. Wij hopen dat dit snel rond zal zijn.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik zal over een maand of zo nog eens moeten terugkomen. Voorzitter, misschien kunnen we, zodra de MKBA finaal is opgeleverd, daar een vergadering aan wijden. Het is voor iedereen interessant om eens het definitieve verhaal te horen van alle mogelijke scenario's. Minister, u hebt gezegd dat het niet een keuze voor een welbepaald scenario zal zijn, maar een combinatie van diverse scenario's, afhankelijk van wat men op welbepaalde plaatsen wenst.

Wat betreft de parameters, komt de kansenkaart toch weer naar boven. Ik hoop dat men wat dat betreft blijft vasthouden aan het feit dat niet alleen de voorzieningen en de knooppuntwaarden van belang blijven. U zegt dat ook de openruimtegebieden, de groen-blauwe dooradering en dergelijke aan bod komen. Het is belangrijk dat dat wordt meegenomen.

Ik denk dat de ruimtelijke impulsprojecten op dit ogenblik belangrijkere elementen zijn om een proactieve aanpak te realiseren dan de Bouwmeester Scan die op dit ogenblik loopt. Ik hoop dat dat er weldra staat aan te komen. We kijken daarnaar uit.

Ik hoop dat de voorzitter mijn suggestie kan meenemen.

De voorzitter: We zullen dit straks meenemen in de regeling der werkzaamheden.

De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, ik heb een algemene opmerking. We hebben in een aantal documenten de voorbije maanden kunnen zien dat, om kort door de bocht te gaan, het niet aansnijden van bepaalde gebieden op termijn een goede zaak is en de kosten-batenanalyse positief is, ook voor de lokale besturen, en dat het soms beter is om niet te bouwen dan wel te bouwen. Een kleine kanttekening daarbij is dat we dan spreken over gunstige effecten op de lange termijn, namelijk twintig tot dertig jaar. Dan is het inderdaad voordelig om een aantal ontwikkelingen niet te laten plaatshebben. Maar de keerzijde van de medaille is als we vandaag beslissen dat we die ontwikkelingen niet zullen laten doorgaan, dat er vandaag wel middelen voor moeten zijn om dat af te remmen, bijvoorbeeld voor planschade. Dan zit er een discrepantie tussen enerzijds het feit dat we op de duur met zijn allen beseffen dat het een goede zaak is om een aantal dingen niet te doen en de open ruimte te laten wat die is, en dat dat voordelig is op lange termijn, ook financieel, maar anderzijds dat we op de korte termijn daar wel middelen voor nodig hebben, en die zijn er misschien niet altijd. Dat is een bedenking die ik maak en waar we toch een oplossing voor zullen moeten vinden, want niets doen is ook niet verstandig.

De voorzitter: We zullen straks tijdens de regeling der werkzaamheden bekijken of we dit thema nog verder uitspitten in de commissie.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de aanpak van de asbestproblematiek in Vlaanderen – 1058 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik heb een aantal vragen rond de aanpak van de asbestproblematiek in Vlaanderen. Ik heb hierover al regelmatig vragen gesteld. Nu heb ik vragen over een aantal aspecten die nog niet vaak aan bod zijn gekomen, lijkt mij.

De problematiek en de thematiek zijn ons bekend. Sinds 1998 is het verboden om asbesthoudende materialen te produceren, te verhandelen of te hergebruiken. We weten dat de laatste jaren heel wat mensen door asbest veroorzaakte aandoeningen opliepen en dat dit de komende jaren wellicht nog het geval zal zijn.

Een van de speerpunten van de stichting Kom op tegen Kanker is dat men aan het werk is rond asbest dit jaar, en vooral op het vlak van de werking van het Asbestfonds. Er zijn trouwens al wat initiatieven rond genomen. Het is ook bekend dat België decennialang tot de grootste asbestverbruikers ter wereld behoorde. Helaas staat België ook erg hoog op de ranking van asbestdoden.

We weten ook dat er zich in Vlaanderen nog steeds 2,3 miljoen ton asbest bevindt, vooral in woningen en overheidsgebouwen. Nieuwe gevallen van blootstelling aan asbest zijn vooral accidentele gevallen die vaak gelinkt kunnen worden aan renovatiewerken van een gebouw. We weten ook dat niet alle toepassingen even gevaarlijk zijn, maar het komt er wel op aan eraf te blijven. Als je het begint te manipuleren, schuren, zagen en breken, kunnen zich wel problemen of blootstelling voordoen, iets wat best vermeden wordt.

Minister, u hebt aangekondigd dat Vlaanderen tegen 2040 asbestveilig moet zijn. Dit betekent dus dat er nog meer dan twintig jaar mensen blootgesteld kunnen en zullen worden aan asbest en dat er nog lange tijd slachtoffers zullen vallen. Ik heb hierbij een aantal vragen. Deze dateren al van enkele weken geleden, maar ze zijn natuurlijk nog even actueel.

Minister, dit voorjaar zal het eengemaakte Vlaamse woningattest, de woningpas, worden gelanceerd. De asbestinventaris zal een verplicht onderdeel worden van deze woningpas. Wanneer wordt de woningpas ingevoerd? Wanneer moeten alle woningen over deze woningpas beschikken? Welke bedrijven zullen gemachtigd zijn om een asbestinventaris op te stellen in functie van die woningpas? Een aannemer die werken zal uitvoeren, moet een asbestinventaris opstellen en het aanwezige asbest volgens de regels van de kunst verwijderen alvorens andere werken uit te voeren. Op de werkzaamheden die de particulier zal uitvoeren, is er echter veel minder controle. We lopen het risico dat er blootstellingen zullen gebeuren van de persoon die de werken uitvoert en van zijn gezinsleden, iets wat we best kunnen vermijden. Op welke wijze zal worden gecontroleerd dat een particuliere doe-het-zelver niet op een onverantwoorde manier asbesthoudende materialen zal verwijderen?

Een particulier die een woning wenst te renoveren, zal een onverwachte meerkost hebben wanneer de woning asbest blijkt te bevatten. Een van de pijlers van het asbestafbouwbeleid bestaat uit de ambtshalve ondersteuning door de OVAM voor de meerkost van asbest. Vanaf wanneer wordt in deze ambtshalve ondersteuning voorzien? Hoeveel middelen werden hiervoor uitgetrokken?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Danen, de woningpas wordt in mei gelanceerd. In eerste instantie worden een aantal reeds beschikbare data en attesten ontsloten, bijvoorbeeld rond energie, bodem, algemene gebouw- en omgevingsinformatie. De woningpas zal telkens worden aangevuld wanneer een ander aspect klaar is. Dus ook de asbestinventaris zal worden toegevoegd wanneer deze is afgerond.

De woningpas is opgevat als een digitaal informatie-instrument en moet dus niet worden opgevraagd, het is gewoon online beschikbaar. Het voorstel binnen de ontwerpregelgeving voorziet erin dat de opmaak van asbestinventarissen alleen door gecertificeerde asbestdeskundigen kan gebeuren, met een aangepaste regeling voor interne preventieadviseurs of interne milieucoördinatoren. De invoering van een asbestinventaris zal het onvrijwillig onzorgvuldig handelen door de particuliere doe-het-zelver vermijden.

Momenteel is dit een van de grootste problemen die zich voordoen. De particulier herkent de asbesttoepassingen niet en handelt dus zonder het te beseffen op een gevaarlijke manier. Het is de bedoeling om dat weg te halen.

De door de OVAM voorgestelde ondersteuningsmaatregelen en de hiervoor uit te trekken middelen zullen worden vastgelegd in het asbestafbouwplan. Voor 2018 stelde ik al 5,8 miljoen euro aan middelen ter beschikking aan de OVAM voor de subsidiëring van asbestafbouwprojecten georganiseerd door lokale besturen. Deze afbouwprojecten zijn een resultaat van de ervaring uit de proefprojecten of zijn een verderzetting als doorstart. De focus ligt op het subsidiëren van de meerkost gerelateerd aan het voorkomen van asbest. Het is niet omdat een asbestafbouwbeleid wordt gestart, dat er nu pas asbestgerelateerde kosten opduiken bij renovaties. Deze zijn nu reeds dikwijls inherent aan renovaties. Voor asbestdaken en -gevels zijn dit vooral de inzamel- en verwerkingskosten. Voor niet-hechtgebonden toepassingen zijn dit ook de ontmantelingskosten. Voor de maximale aanwendbaarheid en inzet van de toegekende middelen is de subsidiereglementering voor de lokale besturen reeds sinds 15 oktober 2017 gewijzigd. Een verdere verbreding is in voorbereiding. Er zijn al vijf subsidiedossiers van afvalintercommunales voor asbestafbouwprojecten in hun werkingsgebied in voorbereiding voor toewijzing.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik begrijp dat er dingen aan het gebeuren zijn en opgestart zijn, maar het probleem is natuurlijk heel erg groot. De komende weken of maanden komt u met uw asbestafbouwbeleidplan. Kunt u daar een wat preciezere timing over geven?

Ik heb begrepen dat men zal starten met een woningpas 'light'. Ik heb ook begrepen dat het geen fysieke pas, is maar een digitaal opvraagbaar instrument. Dat is me duidelijk, maar de vraag is op welke manier een dergelijke inventaris daarin zal worden opgenomen. Is er ook een timing voor? Ik begrijp dat niet onmiddellijk alle woningen over een dergelijke inventaris of een dergelijke woningpas zullen beschikken, maar ik had toch graag een indicatie van de timing en de manier waarop u dat wenst aan te pakken. Als we geen aanpak hebben, dan lopen we immers sowieso al een hele poos achter.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, in de plenaire vergadering gaf u aan dat er te weinig bedrijven en aannemers zijn om aan asbestverwijdering te doen. Ik ben dat zelf eens gaan opzoeken op de website van de FOD. Er zijn effectief in

heel België maar 41 bedrijven die daarin werkzaam zijn. In de provincie West-Vlaanderen bijvoorbeeld is er maar één. Ik wilde informeren wat u als minister daar al voor hebt gedaan. Hebt u daaromtrent bijvoorbeeld al eens contact opgenomen met uw federale collega? We praten al gedurende jaren over het asbestafbouwplan. Hebt u ook met die problematiek rekening gehouden in het komende asbestafbouwplan? Uiteraard kijken we daar enorm naar uit. U hebt daarnet opnieuw gesteld dat in mei de woningpas eraan zou komen. Wij hopen uiteraard dat we ook in die periode het asbestafbouwplan mogen verwachten, want we zijn daar toch al geruime tijd op aan het wachten.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, normaal ontvangen wij eind maart van de OVAM het asbestafbouwplan. Daar moet uiteraard de inventaris in uitgewerkt zijn, waarna dit moet worden uitgerold.

Collega De Vroe, u verdraait een beetje mijn woorden uit de plenaire vergadering. Ik heb niet gezegd dat er te weinig aannemers zijn. Ik heb gezegd dat als we voor dit jaar miljarden euro's zouden uittrekken om alle asbest op een-twee-drie in Vlaanderen te verwijderen, de markt dan niet zou kunnen volgen en er onvoldoende aannemers zouden zijn om dat allemaal uit te voeren. Daar moet je vanuit het beleid ook rekening mee houden.

Ik kan er niet veel aan doen dat er niet veel aannemers zijn. Dat is iets dat in de markt zelf ontstaat. Het is wel zo dat wanneer het afbouwplan er is, er misschien wel wat initiatieven zullen ontstaan om daar verder aan mee te werken.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik begrijp dat er nog heel wat werk aan de winkel is. Ik kijk uit naar maart, wanneer het plan er effectief zal zijn.

Wat betreft aannemers die dergelijke werken kunnen uitvoeren, mevrouw De Vroe, had ik begrepen dat de eenvoudige handelingen, dus het wegnemen van daken in asbestleien of golfdaken die asbest bevatten, ook door gewone dakaannemers mogen worden uitgevoerd, tenminste als ze rekening houden met de betreffende wetgeving. Dat is uiteraard inherent aan alles wat hier wordt gezegd. Dat lijkt me dus wel iets dat doenbaar is.

Op het vlak van sensibilisering en vorming, ook voor mensen actief in dat soort sectoren, moeten er heel wat tandjes bij worden gestoken. Ik hoop dat het asbestafbouwplan voor een stuk zal aligneren op dergelijke initiatieven om mensen te motiveren en te sensibiliseren, ook aannemers die niet specifiek met asbest bezig zijn. We moeten vermijden dat mensen ongewild aan asbest worden blootgesteld.

Minister, het was allicht niet mijn laatste vraag over dit onderwerp, ik zal er wellicht nog stellen. Ik ben blij dat we dit vandaag op een meer zakelijke manier hebben kunnen doen dan tijdens de week voor het reces.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de toegankelijkheidsregeling van bossen en de nieuwe regeling voor subsidies voor bebossing

– 1061 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) met betrekking tot het omkeren van de toegankelijkheidsregeling voor openbare bossen

– 1076 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik wil een vraag stellen in verband met een ontwerp van decreet dat op 22 december 2017 werd goedgekeurd. Het gaat erover dat we de zienswijze en regelgeving zouden omkeren dat publieke bossen vandaag in principe niet toegankelijk zijn, tenzij anders vermeld staat. Dat zou willen zeggen dat publieke bossen in de regel wel toegankelijk zijn, tenzij uitdrukkelijk en goed overwogen is dat ze niet toegankelijk zijn.

Minister, u nam dit initiatief onder andere omdat het uw overtuiging is dat natuur en bos meer toegankelijk moeten zijn, en dat dit ook het draagvlak ten aanzien van natuur en bos zou versterken. Deze vraag ligt ook bij de jeugdsector al langer op de tafel.

Minister, nadat de eerste keer adviezen werden uitgebracht vanuit een aantal raden over dit ontwerp van decreet, werden vragen en bezorgdheden geuit vanuit verschillende hoeken. Ik heb ook het gevoel dat wat men kent, men duidelijk kan inschatten en dat men tegenover wat men minder kent, wat argwanend staat. Wij hebben in het verleden in de discussies reeds duidelijk aangegeven dat duidelijke communicatie in dezen een heel belangrijke rol speelt. Ik denk dat we er alle baat bij hebben dat iedereen duidelijk is in zijn of haar communicatie om effectief op het terrein het gewenste resultaat te bereiken.

Minister, de afgelopen weken is er enige communicatie met pro's en contra's geweest. Daarom en gezien de adviezen die u hebt ontvangen, wil ik u vragen of u bij uw standpunt blijft in de uitrol van dit decreet. De adviezen omtrent dit ontwerp van decreet zijn nogal uiteenlopend. Kunt u tegemoetkomen aan de bezorgdheden die worden geuit? Hoe kunt u uw beleidslijn, die in het regeerakkoord staat en die vanuit de verschillende meerderheidspartijen mee is gevraagd, effectief invulling geven?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, minister, na de Inspectie van Financiën (IF) is ook de Minaraad niet overtuigd van de omgekeerde toegankelijkheid van bossen zoals u die wilt invoeren. De milieuorganisaties lieten al eerder weten dat zij een te hoge druk op de natuur vrezen. De Minaraad stelt dat de huidige basisregel, namelijk op de paden hetzij anders aangegeven, perfect toelaat om bossen ruimer toegankelijk te maken. Ook natuurbeheerplannen besteden vandaag al aandacht aan openstelling.

De Minaraad wijst onder meer op de verwarring die ontstaat. Het zijn immers enkel de bossen van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), de openbare bossen, waar men straks zomaar in kan rondhuppelen, niet de privébossen. Maar wandelaars of jeugdbewegingen die door de bossen stappen, zien het verschil

niet tussen stukken die eigendom zijn van de overheid, en stukken die in privé-eigendom zijn.

De privé-eigenaars zijn dan ook terecht bezorgd. De Minaraad vindt het wel belangrijk dat er meer ruimte komt om te spelen in bos en natuur. Daar kunnen we in komen. Maar dat kan vandaag ook als het ANB er sneller werk van zou maken om zones ter beschikking te stellen, trouwens liefst bij de stads- of dorpskernen waar die kinderen wonen. Voor de Minaraad worden speelgroen en speelbos om in te ravotten het best aangeboden op die plaatsen waar er vraag naar is. Uw voorstel, minister, maakt vandaag geen onderscheid tussen bossen dicht bij woonkernen en verafgelegen bossen.

Minister, bent u van plan om in dezen rekening te houden met de opmerkingen van de Minaraad? Kunt u inkomen in de visie dat het bestaand instrumentarium rond toegankelijkheidsregelingen al tal van mogelijkheden biedt om meer spelen en recreatiegroen te creëren? Is er al overleg geweest met de privé-eigenaars van bossen en met organisaties zoals Natuurpunt en Bos+? Hoe kijken zij aan tegen uw plannen? Kunt u mij een overzicht geven van de betreffende domeinen en aangeven in welke mate zij ontsloten zijn met openbaar vervoer, uitgerust zijn met een parking, reeds over speelzones beschikken en op welke afstand zij van een woonkern liggen? Is daar al wat inventariserend werk gebeurd door uw diensten of is dat nog koffiedik kijken? Heeft uw administratie ANB al aangegeven welke investering er bij haar mee gemoeid is, ook wat mankracht betreft, om de nieuwe toegankelijkheidsregeling in te voeren? Zij zullen die zones die zij niet betreden willen zien, immers extra moeten aanduiden met borden en omheiningen. Dat zal zeker een investering vergen van mankracht en waarschijnlijk ook van middelen. Is er al een beeld over van wat dat allemaal zal meebrengen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Er wordt selectief geciteerd uit de adviezen. Het gaat over een ontwerp van decreet dat de eerste keer is goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Er zijn twee adviezen uitgebracht, niet alleen door de Minaraad maar ook door de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV). Geen van beide adviezen was een unaniem advies. Het advies van de SALV was gunstig. Het advies van de Minaraad bevatte inderdaad een aantal opmerkingen over zowel de toegankelijkheid als de subsidies.

De opmerkingen zijn niet van dien aard dat ze verhinderen om door te gaan met het ontwerp van decreet zoals het de eerste keer is goedgekeurd door de regering. De adviezen worden momenteel door het ANB zorgvuldig doorgenomen en verwerkt in functie van de agendering op de Vlaamse Regering voor een tweede principiële goedkeuring. Daarbij zal uiteraard ook aandacht worden besteed aan de opmerkingen, en er zal daar ook een antwoord op worden geformuleerd.

Wat er vandaag bestaat aan instrumentarium rond toegankelijkheid, staat in het besluit van de Vlaamse Regering van 5 december 2008. Dat is al negen jaar van kracht. Het heeft in de praktijk geleid tot een heel beperkt aantal toegankelijkheidsregelingen, en nog minder tot vrij toegankelijke zones in natuurdomeinen, het terreintype waarop bedoeld wordt met de aanpassing van de voorliggende regeling. Het is dus geen succes. Dat knelpunt wordt ook benoemd in het Masterplan Bivakplaatsen dat op vraag van de jeugdsector werd opgesteld. Samen met mijn collega's Ben Weyts en Sven Gatz zijn we het engagement aangegaan om dat uit te werken. In dat plan werd als actie aangegeven dat het ANB zal onderzoeken hoe de regelgeving vereenvoudigd kan worden, om zo de noodzaak tot machtigingen te verminderen. Terzelfder tijd zal de nieuwe regeling

een stimulans zijn om de toegankelijkheid van de lokale natuurdomeinen te regelen volgens de nieuwe regelgeving rond het opstellen van beheerplannen en bijhorende toegankelijkheid in overleg met de lokale actoren, waarbij de sociale functie van het bos als volwaardig wordt meegenomen.

De vraag naar een ruimere toegankelijkheid van de bossen is niet nieuw. Hij staat ook in het regeerakkoord. In het verleden is er uiteraard overleg geweest. Recent werden er gesprekken gevoerd. Daaruit zijn onder andere de vroegere initiatieven voor de speelzones en de bivakzones gegroeid. Het huidige regime zorgde na negen jaar werking nog steeds voor wrevel bij de jeugdbewegingen vanwege de administratieve overlast. Het huidige initiatief gaat verder op de ingeslagen weg en wil die wrevel wegnemen.

De jeugdsector is bij monde van de Vlaamse Jeugdraad al jaren vragende partij voor meer toegankelijkheid. Daarom werd in het Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2015-2019 opgenomen dat meer bossen vrij toegankelijk moeten worden. Ik nam het engagement om in iedere gemeente minstens één speelzone af te bakenen, waar het nodig en nuttig is. Dat zou of zal ook dit jaar het geval zijn. Ondanks deze inspanningen blijft de oppervlakte vrij toegankelijke zones in onze bossen en natuurgebieden beperkt.

Mijnheer Vandaele, hoe de door u genoemde sectoren – Natuurpunt, BOS+ en de private eigenaars – aankijken tegen het voorstel, is mij uiteraard voldoende bekend. Dit werd ook al besproken en is terug te vinden in de verschillende adviezen. Een overzicht van de domeinen van het ANB vindt u op de website www.natuurenbos.be/toegankelijkheidsregeling. Ook wat betreft speelzones en andere accommodatie aanwezig in ANB-domeinen kunt u op die website terecht. Het door u gevraagde gedetailleerde overzicht per natuurdomein heb ik nog niet. Mijn diensten konden dat in het korte tijdsbestek waarbinnen dit antwoord moest worden geformuleerd, niet aanleveren. Ze zijn ermee bezig. Als het klaar is, zal ik het graag overhandigen aan het secretariaat.

Aangezien omgekeerde toegankelijkheid betrekking heeft op natuurdomeinen, zijn sowieso alle natuurdomeinen het onderwerp van de omgekeerde toegankelijkheid, ongeacht of ze momenteel goed of slecht ontsloten zijn, over een parking beschikken, of ver of dicht bij een woonkern liggen. Bijgevolg zijn de natuurdomeinen allemaal inbegrepen en zullen vooral deze die dicht bij kernen liggen, worden gebruikt.

Zoals aangegeven in de nota aan de Vlaamse Regering bij de eerste goedkeuring op 22 december 2017 heeft het ontwerp van decreet geen weerslag op het personeelsbestand of de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap. Ook inzake investeringen om de toegankelijkheid op het terrein aan te duiden, wijzigt er niets, aangezien de wijze waarop de toegankelijkheid wordt aangeduid op het terrein ook niet wijzigt. Een versnelde opmaak van toegankelijkheidsregelingen kan leiden tot versnelling of vervroeging van de investeringen die hoe dan ook moeten gebeuren. Het is uiteraard altijd de bedoeling geweest om een toegankelijkheidsregeling op te maken. Maar we merken dat men daar nogal met de voeten sleept. Door de toegankelijkheid om te keren, is dat juist een stimulans om sneller werk te maken van een goed beheerplan en een duidelijke toegankelijkheidsregeling. Dat betekent ook dat alle actoren betrokken worden op het terrein en dat er op die manier ook goed overleg is. Het gaat hier, voor alle duidelijkheid, over terreinen die gekocht zijn met overheidsmiddelen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u de adviezen hierover zeer volledig leest. Er zijn verschillende aandachtspunten, maar in dezen is er alleszins geen volledige eensgezindheid. Als we echt de

sprong naar toegankelijkheid willen maken, ben ik ervan overtuigd dat wij de cultuur, de mentaliteit en de denkwijze moeten omkeren. U zegt het zelf met betrekking tot speelbossen en de vereenvoudiging van de toegankelijkheidsregeling: het resultaat op het terrein blijft beperkt. Een mentale switch zou tot een grote sprong kunnen leiden in het denken: we gaan uit van toegankelijkheid, maar waar zones extra bescherming nodig hebben, zullen we in beperkingen voorzien.

Collega's, de kwestie van het in nieuwe ruimte voorzien is een ander debat. Ik meng dat niet graag omdat ik het gevoel heb dat we daarmee vooral dit debat uit de weg gaan. Als er groen en bossen zijn, moeten we erover nadenken hoe we die maximaal toegankelijk kunnen maken. Sommigen zeggen dat het streven naar een toegankelijk bos vooral een lokaal vraagstuk is. Ik schrik daarvan. Ik heb de indruk dat de wind soms van de ene kant en, afhankelijk van het onderwerp van het debat, een andere keer van de andere kant waait. Het is correct dat het lokaal ook belangrijk is, maar ik ben er niet van overtuigd dat de vraag naar toegankelijk bos enkel een lokale vraag is.

Minister, de communicatie is inderdaad een belangrijk punt. We moeten dat zichtbaar maken. Ik ben het ermee eens dat we niet oneindig veel borden moeten plaatsen. Dan gaan we er a priori van uit dat er meer niet toegankelijk zal zijn dan wel toegankelijk. Ik ben daar echt niet van overtuigd. Als we maximale toegankelijkheid kunnen nastreven, zouden het respect en het draagvlak daarvoor enorm kunnen groeien. Collega's, daarover hebben we in deze en in andere commissies ook al vaak gesproken. We zijn ervan overtuigd dat het kunnen genieten van een bos voor mensen een enorme positieve meerwaarde heeft. Minister, ik steun u volledig wat betreft de omgekeerde toegankelijkheidsregeling. En uiteraard volgen we graag samen met u de communicatie hierover en de uitrol ervan op, opdat dit op een goede manier kan gebeuren.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, ik vroeg wat dat met zich zal meebrengen op het vlak van extra investeringen, middelen en mankracht. U zegt dat dit daar geen gevolgen zal hebben. Als dit zo is, dan maak ik me nog meer zorgen over de vraag wat met die privé-eigenaars. Als we geen extra inspanningen doen om effectief aan te geven op het terrein – ik ga niet zeggen boom per boom, maar het zou bijna zo moeten – waar het om een toegankelijk ANB-bos gaat en waar het om een privébos gaat, dan zou ik niet graag privé-eigenaar van een bos zijn, want als ik niet wil dat mijn bos t'allen kante vrolijk betreden wordt, moet ik zelf bekijken wat ik daarmee doe, of ik ga omheinen of bordjes plaatsen of weet ik wat. Wat je ook doet, zodra het om een beetje oppervlakte gaat, zijn dat gigantische investeringen. Dat weet u ook. Als u zegt dat dat financieel en qua mankracht geen gevolgen heeft, ben ik helemaal niet gerustgesteld wat betreft de positie van de privé-eigenaars.

We blijven ook zitten met dat negatieve advies van de Inspectie van Financiën maar ook van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad). Ik zou het toch een beetje vreemd vinden indien we daar niet op de een of andere manier rekening mee zouden houden.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Met die laatste twee opmerkingen van de heer Vandaele ben ik het natuurlijk eens. Minister, ik heb het advies van de Minaraad en van de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) gelezen. Laat ons eerlijk zijn, het ene ging over de bezorgdheid inzake toegankelijkheid, en het andere was positief over het subsidiëeringsmechanisme. Het SALV-advies zegt zo goed als niets over de toegankelijkheid. Laat ons een kat een kat noemen.

Minister, ik vind het dan ook zeer eigenaardig dat u het op de adviesraad, die een hoop grondige en allemaal negatieve opmerkingen heeft gemaakt over uw initiatief inzake toegankelijkheid, niet de moeite vindt om daar zelfs maar een antwoord op te formuleren. U zegt gewoon dat u het zich niet aantrekt, en u doet gewoon voort. Als de Vlaamse Regering het nodig vindt dat er adviesorganen en middenveldorganisaties zijn die daar tijd in steken om advies te leveren, zou u minstens de ernst moeten hebben en – al was het maar dat – de beleefdheid om grondig in te gaan op de opmerkingen die worden gemaakt. Dat doet u niet. U doet niets met de opmerking over het feit dat er überhaupt te weinig oppervlakte is, en dat de discussie er inderdaad een is over nabijheid. Een toegankelijk bos in het oosten van Limburg, daar heeft een West-Vlaamse scoutsvereniging bijzonder weinig aan. Tenzij misschien één keer per jaar voor een bivakweekend. Misschien is dat zeer leuk, maar dat zullen ze in de Ardennen doen, en daar hebt u helemaal niets te zeggen. Misschien is het daardoor dat er daar nog bossen zijn.

En dan is er de bezorgdheid over de biodiversiteit. Het heeft niet veel zin om het alsmåar krimpende bosareaal nu met een grote geste open te stellen en te doen alsof dat geen enkel gevolg heeft. Minister, ik vind dat u daar op een bijzonder grove manier het hele middenveld bij elkaar veegt en zegt dat u het zich niet aantrekt omdat u een leuk initiatief te nemen hebt waarmee u punten gaat scoren. Hoopt u.

Iedereen is voor toegankelijkheid. Hoe meer mensen er naar het bos gaan, hoe meer vraag er zal zijn naar meer bossen. Daar zijn we alleen maar blij om. De enige die zich dan nog zorgen moet maken, bent u. Maar zou het niet veel nuttiger zijn – en zo lees ik voor een groot deel toch ook het advies van de MINA-raad – om het effectief ook regionaal te bekijken en een grondige studie te maken van waar dit nu echt nut heeft, waar er een tekort is en waar er meer dan genoeg aanbod is. Ik heb in m'n eigen regio, het Leuvense, bijzonder weinig klachten over toegankelijkheid, wetende dat de scouts in het Meerdaalwoud met De Kluis een bijzonder groot domein hebben. Ik hoor andere dingen uit bijvoorbeeld Oost- en West-Vlaanderen.

Ik deel de verbazing van de heer Vandaele over uw uitspraak dat we aan bewegwijzering en borden helemaal niets zullen doen en dat het dus helemaal niets zal kosten. In de gebieden die ik ken, zijn er vandaag effectief delen afgebakend waar men wel in mag, en delen waar men niet in mag. Die borden staan daar wel degelijk. Ze worden onderhouden, vervangen en geëvalueerd. Indien u het allemaal wilt omkeren, verandert er ofwel helemaal niets, ofwel moet u toch het een en ander veranderen aan een hoop signalisatie in bossen van het ANB. U zegt dat dat niets kost. Ook daar weer: u borstelt dat weg, alsof dat een onnozele vraag is. Ik denk dat dat een zeer terechte vraag is, en u schiet schromelijk tekort in het antwoorden erop.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik ben zelf twaalf jaar schepen van Jeugd geweest en weet dus hoe moeilijk het is om in elke gemeente geschikte speelzones en dergelijke te vinden. Ik ben er dus een zeer grote voorstander van om in elke gemeente een speelzone of een speelbos te hebben. Ik heb destijds een geschikte locatie gevonden in de gemeente, maar ik weet maar al te goed dat dat niet evident is. Ik vind dat dus een zeer goede zaak.

Wat betreft de toegankelijkheid, herhaal ik wat ik ook in de plenaire vergadering heb gezegd. Voor mijn partij is het van heel groot belang dat er meer toegankelijkheid is. Minister, daarin steunen wij u volledig.

Maar voor ons is het eigendomsrecht ook heel belangrijk. U hebt in de plenaire vergadering heel duidelijk gesteld dat het enkel over de openbare bossen gaat en

niet over de privébossen. Dat neemt niet weg dat er inderdaad bij de private eigenaars ongerustheid is. Eigendomsrecht is voor ons van heel groot belang. Minister, welke stappen gaat u nog nemen? Gaat u nog overleggen met de privé-eigenaars en met de verenigingen die hen ondersteunen? Gaat u daar nog duidelijkheid brengen? Gaat u daartoe nog acties ondernemen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, ik denk dat men niet goed naar mijn antwoord heeft geluisterd. Ik zal nog eens letterlijk herhalen wat ik daarnet heb gezegd. We zullen uiteraard ook aandacht besteden aan de opmerkingen die de raden hebben geformuleerd. Hier wordt gezegd dat ik dat in de prullenmand zou gooien, dat ik dat onder de mat veeg. Ik denk niet dat ik dat heb gezegd. Maar, mijnheer Tobback, wellicht hebt u al uw reactie op voorhand voorbereid, voor ik mijn antwoord heb gegeven, en zat u al klaar om dat toch maar te antwoorden op wat ik zou zeggen.

Mijnheer Tobback, mijn klomp breekt wanneer ik u hoor pleiten om het regionaal te bekijken. De bedoeling van die omgekeerde toegankelijkheid is nu net dat er een verplichting zou zijn, dat er met alle actoren, regionaal en lokaal, wordt bekeken hoe we die toegankelijkheidsregeling zullen uitwerken. Er wordt al jarenlang heel mooi in de regelgeving gevraagd om vanaf 2018 te werken aan een toegankelijkheidsregeling. Er is geen enkele stok achter de deur. Geen enkel element op het terrein zet ertoe aan om dat te doen. Ik zie dat een aantal mensen die tegen de toegankelijkheid van natuur en bos zijn met de voeten slepen en geen enkele initiatief nemen om iedereen rond de tafel te brengen en te werken aan een toegankelijkheidsregeling. De beste manier om dat wel te doen is om dat om te draaien en om ervoor te zorgen dat alles toegankelijk is, tenzij er een toegankelijkheidsregeling is en iedereen op dezelfde lijn zit en iedereen rond de tafel zit. Dat is de beste manier.

Zeggen dat dat een gigantische investering zal vragen in bordjes of infrastructuur... Collega's, ik kom heel veel in het bos, u kent allemaal de bordjes van het ANB. Dat zijn groene bordjes met een hand op. Die zeggen waar je niet in mag. Die bordjes staan daar vandaag. Als ik dan met mijn mountainbike in het bos rijdt, kom ik vaak een prikkeldraad tegen: privaat bos waar je niet door mag. Ook dat zal niet nieuw zijn, veronderstel ik. Dat ligt er vandaag al allemaal bij die private bossen. Kom mij nu dus eens vertellen waar het grote knelpunt zit voor die omgekeerde toegankelijkheid. Collega's, ik geef u op papier dat het veel beter zal zijn uitgewerkt. Er zal een verplichting zijn, ook voor de lokale boswachters en voor het ANB en voor Natuurpunt en voor de lokale besturen, over welke delen we gaan beschermen, over hoe de biodiversiteit moet worden beschermd, hoe we daarover zullen nadenken en hoe we daarover kunnen communiceren. Ik ben er echt van overtuigd dat dat een veel beter systeem is en dat dit op het terrein veel meer zal opleveren.

Als het vandaag dan toch allemaal zo perfect is, en als het vandaag allemaal zo goed is, vraag ik mij af waarom de jeugdsector al jaren vraagt om daar iets aan te doen. Wij verstikken in de aanvragen om in het bos te mogen. Wij verstikken in de papiermolen. Het is op dit moment zo moeilijk om het bos te betreden. Ik vind, collega's, conform het regeerakkoord, dat het logisch is om dat om te draaien. Er zijn inderdaad een aantal opmerkingen geformuleerd in het niet-unanieme advies van de Minaraad. Uiteraard zullen wij dat aan de regering voorleggen, om daarop ook een antwoord te formuleren.

Collega's, dat is de stand van zaken. Uiteraard zullen wij op basis van wat is geformuleerd een tweede keer naar de regering gaan en bekijken wat daar het resultaat zal zijn.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u voor het bijkomende antwoord. Ik zei daarnet al dat ik heel graag uw aanpak steun omdat ik er echt van overtuigd ben dat een mentale switch de mensen ertoe zal aanzetten om de oefening te maken en bewust de keuze te maken die nu misschien wat onbewust wordt gemaakt. Dit wordt gesteund door de overheid. Het is heel duidelijk dat we vanuit de overheid niet het signaal willen geven dat als we niets doen het niet toegankelijk moet zijn. Als men niets doet, dan is het toegankelijk. Met andere woorden, we maken een bewuste keuze daar waar het eventueel niet toegankelijk is om heel bewuste en duidelijk aanwijsbare redenen. Dat is een heel belangrijke stap. Ik hoop dat we echt die sprong kunnen maken naar meer toegankelijk bos.

Collega's, ik wil jullie vragen om de discussie over meer bos niet te blijven mengen in deze discussie, want dat is naar mijn aanvoelen kat en muis spelen. U kunt pleiten voor meer bos, maar meer bos dat niet toegankelijk is, zal ons geen stap verder helpen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, u zegt dat er al lang een pleidooi was vanuit de jeugdsector voor meer toegankelijk bos. Ik ben er persoonlijk van overtuigd dat binnen de bestaande regelgeving het ANB dat had gekund. U verwijst naar de regeling van 2008. Binnen de regels die er vandaag zijn, waren of zijn er toch mogelijkheden om extra ruimte te creëren zonder die toegankelijkheid om te keren. Dat is mijn aanvoelen.

U zegt dat u, wanneer u met uw mountainbike of quad – ik weet niet meer wat u zei – door het bos rijdt, altijd wel ergens prikkeldraad tegenkomt waar u niet door kunt, en dat is dan een privaat bos. Ik denk niet dat alle private bossen omheind zijn met prikkeldraad. Ik hoop in elk geval dat dat niet zo is. Dat zou ik jammer vinden. Dat is dus een beetje kort door de bocht.

Wat ik u dan wel hoor zeggen – als ik u tenminste goed begrepen heb, en wat ik wel positief vind – is dat in eerste instantie de bordjes er staan, enzovoort, en dat we daar niets aan gaan doen. We zullen daar dan ook geen extra middelen insteken. Ik vraag mij af of dat kan. Dan zegt u dat we niet meteen iets gaan veranderen, dat we rond de tafel gaan zitten met de betrokkenen, en dan bekijken waar we wat zullen doen. Dat wordt dus een soort maatwerk, gebiedsgericht. Als dat zo is, dan kan ik natuurlijk wel een eind met u meegaan. De theorie is dat we de toegankelijkheid omkeren. In de praktijk gaan we dan bekijken of en waar we dit zullen toepassen. Dan kan ik er wel mee leven. Maar misschien heb ik dat niet goed begrepen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de bestrijding van invasieve ganzensoorten in Vlaanderen – 1113 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, we hebben het in deze commissie al vaker over invasieve soorten gehad, waarvan de ene al wat exotischer is dan de andere. Ik vraag vandaag jullie aandacht voor de Canadese gans en ook kort even voor de nijlgans.

De laatste twintig jaar nam de populatie van de Canadese gans exponentieel toe tot naar schatting 15.000 exemplaren. Economen en biologen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) schatten dat de aanwezigheid van het dier tegen 2050 voor 20 miljoen euro aan landbouwschade en watervervuiling zal veroorzaken. Ik laat dat bedrag even inzinken, want 20 miljoen euro is toch wel wat.

– *Tinne Rombouts treedt als voorzitter op.*

Vanwege hun invasieve karakter worden Canadese ganzen ook in Vlaanderen bejaagd of gevangen en vervolgens geëuthanaseerd. Toch staan ze niet op de Europese lijst van invasieve exoten. Als jachtwildsoort zijn op hen zowel gewone jacht, bestrijding als bijzondere jacht van toepassing. In de periode 2009-2012 werden jaarlijks meer dan tweeduizend ganzen gevangen tijdens de ruiperiode in juni en juli. Dat gebeurde in het kader van het Interreg IV-Invexoprogramma, dat in Vlaanderen en Zuid-Nederland liep.

Ook na 2012 zou het beheer van de populatie voortgezet zijn, met een duidelijk effect. Volgens wetenschappers blijven de kosten hiervan ruim opwegen tegen de vermeden schadekosten.

Het INBO stelt dat er binnenkort ook een beheerplan nodig zal zijn voor de nijlganzen, dat is een halfgans die sinds kort wel op de Europese lijst van invasieve exoten staat. Ze worden evenwel niet vermeld in de bijlage van het Soortenbesluit.

Minister, in 2012 richtte u een meldpunt op voor vreemde exoten. Daarop kunnen burgers melden wanneer ze een dergelijke soort hebben gezien. In de periode 2012-2016 werd gemiddeld in 65 procent van de gevallen de storende aanwezigheid van een nijlgans gemeld.

Voor invasieve soorten die in een vroeg stadium van verspreiding worden aan-gepakt, is het mogelijk om succes te behalen. Voor soorten die al wijdverspreid zijn, is dit veel moeilijker. De bestrijding gaat gepaard met hoogoplopende kosten en met minder kansen op succes. Om dit beter te kunnen evalueren, zou het INBO aan een monitoringplan werken.

Minister, het Invexoproject liep af in 2012. Er wordt in het INBO-rapport gesug-gereerd dat de bestrijding van de Canadese gans ook nadien met succes werd doorgevoerd. Op welke manier zijn de bevindingen van het Invexoproject met betrekking tot de Canadese gans omgezet in een duurzaam bestrijden van deze soort? Wie ontfermt zich daarover?

Wat is een beheersbare populatie Canadese ganzen? Werd die al bereikt of zitten we daar nog ver vandaan? Is er sprake van het plaatsen van de Canadese gans op de Europese lijst van invasieve exoten?

Wordt er, wat de nijlgans betreft, ingezet op een concreet actieplan om deze halfgans een halt toe te roepen? Dit zou nu nog haalbaar zijn.

Wat is de stand van zaken van het monitoringplan dat in het vooruitzicht werd gesteld?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: We hebben wat betreft de invasieve ganzensoorten de ervaringen gebruikt van het Invexoproject. Dat is een Europees Interreg-project met 24 partners uit Vlaanderen en Zuid-Nederland. We hebben daarin ervaringen opgedaan met ruivangsten van Canadese ganzen. Ik heb alle cijfers per jaar bij me, ik zal ze bezorgen aan de secretaris. Van 2010 tot 2017 werden

13.830 ganzen gevangen. Deze ruivangsten worden verwezenlijkt door meerdere partners die hiervoor vaak, maar niet noodzakelijk, samenwerken. Tot de opdrachtgevers behoren het Agentschap voor Natuur en Bos, de provincies en de terreinbeherende verenigingen.

De studie van het INBO maakt duidelijk dat de organisatie van ruivangsten een noodzaak is omdat conventionele beheersing alleen, namelijk het vernielen van eieren, gewone jacht, bestrijding en bijzondere jacht, niet volstaat om de populatie in toom te houden. Er is dus een aanzienlijke schade.

Populaties ontwikkelen zich vaak volgens een S-vormige curve met een trage initiële groei, gevolgd door een heel snelle exponentiële groeicurve, en uitlopend op een stabiele populatie met zeer hoge aantallen. Een beheersbare populatie van Canadese ganzen is degene waarbij de aantallen zijn teruggedrongen tot het lage initiële niveau met bijhorende trage populatiegroei, zodat met een beperkt en gericht beheer de populatie onder controle kan worden gehouden.

Cijfers uit de jaren 1990 tot 2000 geven aan dat dit niveau zich voor Vlaanderen onder de 1000 Canadese ganzen bevindt. Simultaantellingen tijdens de zomermaanden in opdracht van het INBO tonen aan dat het aantal Canadese ganzen dat tijdens de zomer in Vlaanderen aanwezig is, gehalveerd is tussen 2010 en 2017. Dit blijkt duidelijk uit het geschatte aantal Canadese ganzen per gemeente waarin een telling werd verricht. Dit cijfermateriaal geeft geen absoluut aantal ganzen voor Vlaanderen omdat niet volledig gebiedsdekkend kan worden geteld.

In totaal werden tijdens de telling in 2017 in alle gecontroleerde gebieden nog ongeveer 2000 Canadese ganzen geteld. Tegelijk vertoont het aantal gevangen ganzen in de periode 2010-2017 een dalende trend. Al die gegevens wijzen erop dat de populatie zich nog in een fase bevindt waarin de groei nog exponentieel verloopt, en dat de stopzetting van het integraal beheer snel opnieuw tot het populatieniveau van 2010 zou leiden. Het valt moeilijk in te schatten wanneer de populatie zich opnieuw op een lager niveau zal bevinden.

Is er sprake van het plaatsen van de Canadese gans op de Europese lijst van invasieve exoten? De Canadese gans is ten tijde van de opstelling van de lijst van voor de Europese Unie zorgwekkende, invasieve uitheemse soorten in 2015 voor opname voorgedragen. Hoewel deze risicobeoordeling als robuust werd beschouwd, is van opname afgezien, omdat de soort tevens wordt gedekt door de Vogelrichtlijn. Hierdoor wordt een eventuele opname op de Europese lijst van invasieve soorten verhinderd.

Omdat de nijlgans wel is opgenomen op de lijst van voor de Europese Unie zorgwekkende uitheemse soorten, moet Vlaanderen doeltreffende beheersmaatregelen nemen. In het kader van de verordening heb ik de mogelijke bestrijdingsmaatregelen voor soorten van deze lijst scherpgesteld door de publicatie in het Soortenbesluit. Die laat bijvoorbeeld afschot toe met gasdrukwapens, of afvangst met inlooppkooien. Van beide vermelde methodes is geweten dat ze de nijlgans doeltreffend kunnen bestrijden. Deze kennis wordt ontsloten via het kenniscentrum www.ecopedia.be.

Het monitoringplan bestaat uit simultaantellingen van verschillende soorten overzomerende ganzen: grauwe gans, Canadese gans, brandgans, boerengans en nijlgans. Deze tellingen worden al sinds 2010 in opdracht van het INBO uitgevoerd. We zien daar een heel sterke verandering in populatie.

Daarnaast centraliseert het INBO ook sinds 2010 de beheerinspanningen van de verschillende soorten. Enerzijds gebeurt dit via de jachtstatistieken, en anderzijds voor de andere maatregelen die worden genomen door de beherende instanties. Daarenboven verzamelt het INBO via verschillende kanalen ook informatie rond

de verschillende biologische variabelen die de populatieontwikkeling bij de verschillende soorten mee bepalen. Op deze manier kunnen modellen worden opgesteld die de ontwikkeling van de populaties helpen voorspellen. Al deze elementen laten het INBO toe om het beheer op jaarlijkse basis te evalueren en hierover met alle belanghebbenden terug te koppelen.

Collega De Bruyn, dit is een heel terechte vraag om uitleg waar we heel hard mee bezig zijn.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Minister, ik zou het prettig vinden als u de cijfers kunt bezorgen. Ik heb een beetje getwijfeld tussen een schriftelijke vraag en een vraag om uitleg. Omdat dit van een ruimere beleidsvisie uitgaat, is deze vraag toch wel terecht. Dank om de cijfers te bezorgen.

De aanpak van de Canadese gans tijdens het Invexo-project wordt op een structurele manier voortgezet en gehandhaafd tot het moment dat we op populatieniveau vaststellen dat er kan worden van afgeweken. Dat is de enige juiste conclusie. Laten we hopen dat we voor wat de nijlgans betreft, waar de druk minder groot is, vlugger tot bevredigende resultaten komen.

Minister, het was ook goed om uw uitleg te horen bij het monitoringplan omdat mij tot nu toe niet helemaal duidelijk was welke soorten allemaal door het INBO werden gevolgd. Het zou prettig zijn om kennis te kunnen nemen van de evoluties per jaar.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de grote afwijking tussen de publieke communicatie van de Vlaamse Regering inzake bosoppervlakte en de cijfers daarover die aan de Europese Commissie worden gerapporteerd – 1116 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, ik had deze vraag om uitleg ook kunnen stellen in het licht van de circulaire economie. Er is namelijk een industrie die papier maakt van bomen, maar u doet de omgekeerde beweging, u maakt hoe langer hoe meer bomen van papier. Ik heb de indruk dat er ondertussen in Vlaanderen meer manieren zijn om bomen te tellen dan er bomen zijn.

Net voor de kerstvakantie had ik hierover een vraag om uitleg ingediend, maar de voorzitter vond toen dat we al genoeg over bomen tellen hadden gesproken. Daarom heb ik ze als schriftelijke vraag ingediend, omdat het mij interessant leek hoe we, na alle discussies die we hadden over de Boswijzer en alle mogelijke verkeerswisselaars, tuimbomen enzovoort – uiteindelijk is de Boswijzer hoe langer hoe meer een soort verhaal voor onder de kerstboom –, al enkele jaren, om niet te zeggen decennia, aan Europa correcte cijfers of wat wordt verondersteld correcte cijfers te zijn, doorgeven. Op dit moment is dat nog relatief vrijblijvend, maar vanaf 2021 wordt Land Use een derde pijler van het Europees klimaat-beleid, met als gevolg dat de effecten daarvan op CO₂-uitstoot of de sink-functie van bossen voor CO₂, wel degelijk worden meegerekend in onze inspanningen. Ook het al dan niet toenemen van het bosareaal in Vlaanderen kan financiële

gevolgen hebben. Wat we op de ene plaats uitstoten aan CO₂, zullen we elders moeten compenseren voor het halen van onze doelstelling.

Het boeit me dan ook enorm wat we de voorbije jaren hebben gerapporteerd. Minister, ik dank u voor de cijfers die u mij hebt bezorgd als antwoord op mijn schriftelijke vraag. Tot mijn eigen verbazing wijken die cijfers ontzettend af van wat we de afgelopen drie, vier jaar in de commissie hebben gehoord. We hebben constant gediscussieerd over hoeveel bos er nu precies in Vlaanderen staat. De enige cijfers die daarbij nooit op tafel zijn gekomen, zijn de cijfers die u als antwoord op mijn schriftelijke vraag hebt bezorgd. Daar hebben we het eigenlijk nooit over gehad. Die wijken in bepaalde jaren fundamenteel, tot meer dan 10.000 hectaren, af van de Boswijzer.

Enkele voorbeelden: volgens de Boswijzer was er in 2011 177.000 hectare bos in Vlaanderen. Aan Europa hebt u toen 158.900 hectare gerapporteerd. In 2013 was er plots 185.000 hectare bos volgens de Boswijzer, en maar 156.900 hectare voor Europa. Enzovoort, enzovoort. In de afgelopen jaren hebt u een paar keer heel enthousiast gezegd dat het hier fantastisch loopt, dat er bomen bijkomen in Vlaanderen, dat de bosoppervlakte stijgt. Aan Europa hebt u sinds 2009 tot en met 2016 laten weten dat er elk jaar minder bos in Vlaanderen is: van 160.900 hectare in 2009 tot 153.900 hectare in 2016. Dat zijn de laatste cijfers die u mij hebt bezorgd.

De tendens is ondertussen al bijna negen jaar dalend in de cijfers die u aan Europa doorgeeft. In dezelfde periode hebt u zowat elk jaar gezegd dat het fantastisch gaat met het bosbeleid in Vlaanderen, dat er elk jaar bossen bijkomen.

Op zich is dat een eigenaardige manier van communiceren naar het publiek en naar het parlement. Ik neem aan dat u naar Europa wel ernstig hebt gecommuniceerd. Ik heb ondertussen in de krant gelezen dat dat volgens uw woordvoerder komt omdat we anders tellen, omdat de cijfers anders worden gegenereerd.

De eerste evidente vraag die mij wordt gesteld, naast de manieren voor het tellen van bossen in Vlaanderen die u ons hier al enkele jaren bent komen uitleggen, is: welke andere manieren om cijfers te genereren hebt u dan nog? Waarom gebruikt u die dan om aan Europa te rapporteren en een heel andere om aan het Vlaamse publiek en de Vlaamse belastingbetaler te rapporteren? Hoe komt het dat die twee zo verschillend zijn? In de krant stond dat oppervlaktes onder een halve hectare niet meetellen voor Europa. Ik dacht dat die voor ons ook niet meetellen en dat bomen in tuinen en parken ook niet als bosgronden meetellen volgens de Vlaamse definities. Waarom bent u dit dan in het parlement al die tijd zo komen uitleggen?

De tabel die u mij hebt bezorgd, geeft een overzicht van ontbossing en herbebossing. Als je die cijfers bij elkaar optelt, zijn ze ongeveer in evenwicht, weze het dat we sinds 2009 stelselmatig verliezen. Inzake CO₂-balans is er wel degelijk een fundamenteel verschil tussen ontbossing en bebossing. Ontbossing wordt aangerekend als veel meer koolstof laten vrijkomen dan dat er wordt weggenomen bij herbebossing. Je moet met andere woorden ongeveer tien keer zoveel herbebossen als je de CO₂-balans neutraal wilt houden. Dat doen wij klaar en duidelijk niet. In het beste geval blijven we ongeveer in evenwicht tot en met 2009. Sindsdien gaat het achteruit. De sink-functie van onze bossen, de koolstofabsorptiefunctie is op dit moment negatief. Dat blijkt trouwens ook uit andere gegevens die we ondertussen hebben. Het voortgangsrapport van het Vlaamse klimaatbeleidsplan geeft voor 2016 ook klaar en duidelijk aan dat de Land Use-sector in Vlaanderen een uitstoter is geworden van CO₂, terwijl die daarvoor nog absorbeerde.

Minister, wat is de totale balans volgens u? Wat is de stand van zaken? Hoever staan we met de voorbereiding van het opmaken van een fundamentele, correct

berekende – ik stel voor dat we dan maar één berekening gebruiken – CO₂-balans van onze bossen en ons Land Use in Vlaanderen? Ik heb begrepen dat het INBO bezig zou moeten zijn met het voorbereiden van een becijferingsmethode en een rapporteringsmethode tegen het einde van dit jaar. We moeten tegen het einde van dit jaar aan Europa een eerste nationaal boekhoudplan indienen van onze CO₂-boekhouding. Hoe staat het daarmee? Wat is de potentiële kost indien we op de huidige manier voortwerken? Zoals het nu gaat, is onze balans negatief en zal dat effecten hebben, ofwel in termen van andere maatregelen, ofwel in termen van aankopen van CO₂-uitstootrechten, wat helemaal dramatisch zou zijn.

Minister, voor een eerste ronde zijn dit genoeg vragen. Ik zou er bijzonder graag antwoord op krijgen, want het wordt hoe langer hoe meer een schrijnend verhaal hoe we er maar niet in slagen in dit zeer kleine, al bij al zeer ontwikkelde land de bomen te tellen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Tobback, het is me eerlijk gezegd niet zo duidelijk waar u naartoe wilt met uw vraag om uitleg en ook met uw media-actie over de cijfers. We hebben hier een heel uitgebreide hoorzitting gehad over de verschillende methodieken en cijfers inzake bos, en ook alles wat de rapportering van Land Use, Land Use Change and Forestry (LULUCF) betreft aan Europa en de VN. Dat is absoluut transparant, het gebeurt in alle openheid, maar je kunt geen appels met citroenen vergelijken. U probeert een vergelijking te maken en te doen alsof er in de een of andere richting een manipulatie is. Ik weet echt niet wat u nu eigenlijk wilt bereiken met uw vraag, maar ik zal antwoorden op de vele vragen waarmee u zit inzake de methodiek.

Voor de rapportering aan de VN is er een heel strikte, gedetailleerde richtlijn opgemaakt die over helemaal iets anders gaat dan over een bosinventaris of een Boswijzer. Het gaat hier over de broeikasgassen door landgebruik, veranderingen in landgebruik in het kader van de verplichtingen die we in Europa zijn aangegaan en in het kader van de VN-verplichtingen in de LULUCF-sector.

LULUCF staat voor Land Use, Land Use Change and Forestry. In het kader van de klimaatverdragen van de Verenigde Naties is er een verplichte jaarlijkse rapportering. Voor de berekeningen van de emissies en de sinks in deze sector volgt België de verplichte methodologie van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). Dit betekent dat de IPCC-richtlijn van 2006 punctueel moeten worden toegepast en dat bepaalde definities moeten worden gerespecteerd.

Een eerste stap in de berekeningen is de bepaling van de oppervlakten van het landgebruik en de wijzigingen in landgebruik. Er wordt gebruik gemaakt van een matrix voor België – opgemaakt door de Universiteit Gembloux, die consistent is voor de drie gewesten –, waarbij voor Vlaanderen het landgebruik wordt bepaald voor 6799 punten en van daaruit geëxtrapoleerd. Het is niet eens een terrein-bezoek, het is een extrapolatie op basis van 6799 punten.

Het landgebruik wordt onderverdeeld in de IPCC-categorieën bossen, akkerland, grasland, wetlands, en bebouwing & infrastructuur of settlements. De diagnose van het landgebruik gebeurt aan de hand van cartografische gegevens en orthofoto-beelden of luchtfoto's. Het aftoetsen met luchtfoto's is belangrijk omdat de definitie van forest land van het IPCC moet worden toegepast. De totale oppervlakte bos in de LULUCF-sector varieert tussen ongeveer 152.500 hectare in 1989, 161.000 hectare in 2009 en 158.000 hectare in 2012.

Het cijfermateriaal voor alle andere jaren in de tijdreeks wordt verkregen via interpolatie en extrapolatie. Een volgende stap in de berekeningen is dus de bepaling van de hoeveelheid koolstof in de verschillende categorieën van

landgebruik en hoe die koolstofvoorraad wijzigt over de jaren heen. De factoren die hiervoor worden gebruikt, zijn afkomstig uit de wetenschappelijke literatuur. De berekeningen van de hoeveelheden koolstof opgeslagen in de biomassa, de zogenaamde C-stock, van de bomen is gebaseerd op biomassa-expansiefactoren uit de IPCC LULUCF good practice guidance van 2003. Om de wijzigingen in C-stock te berekenen, gebruikt Vlaanderen de standaard IPCC-methodologie.

De gemiddelde C-stocks in bodems die worden gebruikt in Vlaanderen, bedragen voor forest land: 89,5, voor cropland: 54, voor grassland: 74, voor wetland: 100, voor settlements: 48 en voor other land: 48. Op basis van de oppervlakten van landgebruik en wijzigingen in landgebruik, in combinatie met de koolstofvoorraden en wijzigingen in koolstofvoorraden, worden ten slotte de emissies of verwijderingen van CO₂ berekend. Alle details, alle factoren die worden gebruikt en alle berekeningen worden bij de Afdeling Lucht, Milieu en Communicatie van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) verkregen en zijn ook te vinden in het National Inventory Report dat deel uitmaakt van de rapportering aan de Europese Commissie.

Het gaat dus om twee totaal verschillende methodes die niet met elkaar te vergelijken zijn. De communicatie van de voorbije jaren inzake de evolutie van de bosoppervlakte was gebaseerd op de resultaten van de Boswijzer. De Boswijzer is gebaseerd – ik herhaal het nog eens – op digitale luchtfoto's van heel Vlaanderen, die semiautomatisch worden verwerkt tot de Boswijzer met een getal voor de bosoppervlakte en een kaart als resultaat. Voor de LULUCF-rapportering wordt het landgebruik bepaald aan de hand van 6799 punten gespreid over heel Vlaanderen via visuele interpretatie van luchtfoto's in combinatie met beschikbare GIS-lagen (geografisch informatiesysteem) en geëxtrapoleerd voor heel Vlaanderen. Men kijkt dus alleen die 6799 punten en extrapoleert dat naar de rest van Vlaanderen, terwijl de Boswijzer volledig op zo'n bos- en fotokaart werkt.

Gebaseerd op de meest recente definitieve rapportering van 15 maart 2017 aan de Commissie zijn de resultaten voor Vlaanderen de volgende. Voor forest remaining forest land: een sink die evolueert van min 901,98 kiloton CO₂ in 1990 naar min 653,04 kiloton CO₂ in 2015. Voor land converted to forest land: eveneens een sink die evolueert van min 8,97 kiloton CO₂ in 1990 tot min 170,72 kiloton CO₂ in 2015. Voor forest land converted to cropland: emissie van 7,02 kiloton CO₂ in 1990 naar 53,77 kiloton CO₂ in 2015. Voor forest land converted to grassland: emissie van 45,14 kiloton CO₂ in 1990 naar 200,29 kiloton CO₂ in 2015. Voor forest land converted to other wetland: emissie van 3,42 kiloton CO₂ in 1990 naar een sink van min 0,45 kiloton CO₂ in 2015. Voor forest land converted to settlements: emissie van 112,88 kiloton CO₂ in 1990 naar 246,24 kiloton CO₂ in 2015.

Uit deze resultaten blijkt dat de bossen een belangrijke sink zijn, namelijk: min 824 kiloton CO₂. Die zorgt voor een verwijdering van CO₂ uit de atmosfeer, en dit vooral door toename in biomassa, door groei van bomen en de opslagcapaciteit van de bodem. De evolutie van de koolstofopslag door bossen hangt niet enkel af van de oppervlakte van de bossen maar ook van de natuurlijke evolutie van de bossen, bijvoorbeeld de leeftijd van de bomen of het bosbeheer. Herinner u onze bosinventaris, waaruit blijkt dat de toestand van de bossen is verbeterd.

Daarnaast zorgen ook de omzettingen van grasland en akkerland naar nieuwe bossen voor een vermindering van de broeikasgassen. Bij omzettingen van de bossen naar settlements, maar ook naar grasland en andere landgebruiken krijgen we emissies van CO₂ in de atmosfeer. Die wordt ingeschat op 500 kiloton CO₂ in 2015.

U vraagt ook naar het kostplaatje. De emissies en de opslag van koolstof door de LULUCF-sector wordt op dit moment enkel op VN-niveau afgerekend onder het

Kyotoprotocol. De huidige Kyotoperiode loopt tot 2020. Dat betekent dat de balans pas zal kunnen worden opgemaakt na de review van de emissies in deze periode, namelijk bij de indiening van de inventaris in 2022. Pas dan zal het dus duidelijk worden of Vlaanderen een tekort boekt of niet. En pas dan zal er, indien nodig, moeten worden overgegaan tot maatregelen voor bijvoorbeeld de aankoop van emissierechten.

Aangezien noch de emissiebalans, noch de kostprijs van eventueel aan te kopen emissierechten op dit moment gekend zijn, is het onmogelijk om daar een getal op te kleven of te zeggen waar het naartoe gaat. Op Europees niveau wordt een deel van de emissies en opslag door de LULUCF-sector tot 2020 gerapporteerd, maar nog niet afgerekend. Dit zal pas het geval zijn voor de periode 2021-2030, wanneer de nieuwe LULUCF-verordening van kracht wordt. Dat betekent dus dat er de komende jaren op Europees niveau ook geen kosten gepaard kunnen gaan met deze sector. De eerste afrekening op Europees niveau zal plaatsvinden na de review van de emissies en opslag van de periode 2021-2025. Dat zal pas in 2027 zijn.

Collega Tobback, doen uitschijnen dat er allerlei verschillende cijfers zijn... We hebben hier een heel uitgebreide hoorzitting gehad. De conclusie van iedereen was daar dat de bosinventaris de beste methodiek was omdat die het best kon weergeven waarvoor het diende, dat de Boswijzer een heel andere evolutie met zich meebracht. Ik dacht dat dat voor iedereen duidelijk was. We hebben ook gevraagd aan de stuurgroep wat ze van de Boswijzer willen maken. Als ze tot de conclusie komen dat het weinig bruikbaar is, is het goed dat we daar dan ook niet mee voortgaan, maar dat we ons focussen op de inventaris. Wij wachten dan ook het verslag van die laatste werkgroep af. Dat is de stand van zaken op dit moment.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Minister, dank u wel voor het uitgebreide antwoord. Er blijven wel een aantal gaten. U zegt terecht dat er uitgebreide hoorzittingen zijn geweest. Er zijn er zelfs meerdere geweest, hoorzittingen met het Rekenhof, hoorzittingen over de Boswijzer, hoorzittingen met Jan en alleman. Ik herinner me mevrouw Evenepoel met haar presentatie 'Wat kan ik u wijsmaken over bos?'.

Het enige wat ik nooit gezien heb, was dit. *(Bruno Tobback toont een grafiek)*

We hebben zowat alle mogelijke versies van cijfers gekregen, behalve deze. Om een of andere reden waren deze niet interessant genoeg om mede te delen, terwijl ze nochtans wel degelijk de basis zullen vormen van wat we de komende jaren gaan rapporteren aan Europa. Ik ben me er goed van bewust – ik heb het trouwens in de inleiding van mijn vraag al gezegd – dat we vandaag nog niets betalen maar dat we wel verondersteld worden om te projecteren waar we naartoe gaan. 2020 is morgen, minstens in het groeien van bomen, misschien niet in de politiek. Daar staan we ongeveer voor. Als uw extrapolaties er sinds 2009 systematisch op wijzen dat we achteruit gaan, dan is dat een potentieel probleem. Dan wilde ik graag weten wat we nu al naar referentieniveau aan het uitwerken zijn. Ik heb begrepen dat we dat tegen het einde van het jaar zullen moeten doen en uw administratie is zich daar trouwens ook van bewust want ze geeft daar zelf een aantal presentaties over. Ik had graag geweten wat de stand van zaken is, zowel van het proces als van die berekening.

Ik vind dat u zich ten onrechte boos maakt over het feit dat hier vragen over worden gesteld. Wanneer zowat iedere instantie die verondersteld wordt te controleren, of dat nu het Rekenhof is of de Inspectie van Financiën of betrokken middenveldorganisaties of het parlement, nu al jaren vraagt wat de precieze cijfers zijn en u ze al die jaren niet kunt geven, dan is het toch evident dat die vraag blijft gesteld worden wat nu de correcte cijfers zijn. Die hebt u vandaag

ook nog altijd niet. Ook daar zegt u: 'Ook deze zijn niet correct'. U komt elke keer met nieuwe cijfers naar het parlement, waarvan u iedere keer moet zeggen dat ze niet juist zijn. We hebben 10 cijfers over de bosoppervlakte in Vlaanderen. U moet niet met uw hoofd schudden, minister. De Boswijzer klopt niet. De Bosinventaris is niet actueel. De cijfers die u aan Europa geeft, zijn extrapolaties. Eigenlijk komt u elke keer opnieuw op basis van een nieuwe tabel, naar het parlement en zegt u dat u het niet weet, terwijl u toch al een tijdje in functie bent. U hebt bij wijze van spreken sinds u minister van Natuur bent, de tijd gehad om ze allemaal zelf te gaan tellen. Maar u komt keer op keer met nieuwe cijfers, niet alleen naar het parlement maar ook naar het publiek, waarvan u achteraf komt zeggen dat ze eigenlijk niet kloppen.

Vanaf het moment dat we in 2021 zullen moeten rapporteren en afrekeningen zullen krijgen, zal het ook effect hebben. Ik zal keer op keer blijven vragen of u nu al weet hoeveel er zijn. Voorzitter, ik verwijs terug naar de discussie van daarnet. Het is natuurlijk niet neutraal dat er vraag is naar meer toegankelijke bossen als er minder en minder bossen zijn. Die twee vragen hangen wel degelijk met elkaar samen. We willen allemaal graag bivakplaatsen, alle jeugdbewegingen willen die graag, maar dan zullen er wel bomen moeten staan, of je moet in het veld kamperen, wat natuurlijk ook eens prettig kan zijn, maar dat is niet hetzelfde. De discussie over hoeveel er staan, wat bos is, wat we verondersteld worden daar onder te verstaan en waar we in aan het investeren zijn als Vlaamse overheid met subsidiemechanismen, beschermingsmechanismen en toegankelijkheidsmechanismen, die is niet neutraal en die wordt steeds minder neutraal naarmate u meer moeite hebt om daar een serieus antwoord op te geven. Het wordt eigenlijk hoe langer hoe gênanter dat we keer op keer, telkens wanneer we een cijfer van u krijgen – ik heb die tabel van u gekregen hé, ik heb die tabel niet uitgevonden, die komt van bij uw diensten – u opnieuw komt zeggen dat het niet de juiste cijfers zijn.

Ik zal het vandaag voor de laatste keer nog eens vragen: wilt u nu alstublieft eens naar dit parlement, naar het Vlaamse publiek, naar de Vlaamse belastingbetaler, naar de Vlaamse jeugdbeweging en alle mensen die dag in dag uit bezig zijn met natuur en bos, ooit eens komen met een echt cijfer? Een cijfer waarvan u hier met de hand op het hart en de hand op uw bevoegdheid kunt zeggen dat u er als minister van Natuur voor instaat dat dit is hoeveel bossen er in Vlaanderen zijn: wat is de evolutie, hoeveel, hoe gaat het, gaat het vooruit en waar? Zolang u op die simpele vragen niet kunt antwoorden, minister, zal ik ze blijven stellen. Ja, voorzitter ik zal ze blijven stellen.

De voorzitter: Collega Tobback, u hebt de tijd te respecteren. Ook u.

Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, het is inderdaad een dossier waar we regelmatig op terugkomen. Ook onze partij vraagt u al geruime tijd om duidelijkheid in dit dossier. Het is uiteraard uw verantwoordelijkheid. Ik verwijs heel graag naar de vraag die ik hieromtrent heb gesteld op 6 februari jongstleden. U hebt daarnet opnieuw verwezen naar de stuurgroep die op 30 januari opnieuw zou zijn bijeengekomen. Het is inderdaad van zeer groot belang dat we nu weten waar we staan, dat er een consensus komt tussen de mensen die er dag in dag uit mee bezig zijn. Het is echt van zeer groot belang dat er heel snel duidelijkheid komt. In het verleden is er naar aanleiding van de Boswijzer effectief gecommuniceerd dat de bosoppervlakte vooruitgegaan is. Vandaag horen we opnieuw in de commissie dat de Boswijzer eigenlijk tot niets zou dienen.

Minister, graag die duidelijkheid. Ik wil tegelijkertijd vragen of het verslag van de stuurgroep van 30 januari er ondertussen is, en indien dit zo is, of die aan alle commissieleden kan worden overgemaakt.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Ik denk dat de bossen zowat het meest besproken thema is van de afgelopen legislatuur. Aansluitend op de vragen van daarnet: hoever staat het nu met de eensgezindheid rond die nieuwe methodologie? Ik heb recent een zeer scherpe tekst in de media gelezen van een auteur die ook betrokken is bij dat proces. Ik stel me de vraag of er nu eensgezindheid in de maak is. Hoever staan we?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Er is heel wat gezegd en gevraagd. Misschien toch nog dit. Het lijkt me inderdaad logisch dat het fundament van een bosbeleid is dat je weet hoeveel bos er is. Dat lijkt me nogal wiedes. We hebben een paar maanden geleden daarover hoorzittingen gehad. Ik vond het hallucinant dat niemand precies kon zeggen hoe de situatie is, zoals de heer Tobback net komt te zeggen. U hebt toen zelf gezegd dat het wenselijk is dat we naar een betere methodiek gaan. Ik denk dat iedereen die mening deelt. Daar zijn we het alvast over eens. Het is goed dat we het tenminste ergens over eens zijn. Maar de vraag is: hoe schiet het werken naar een methodologie op? Wanneer denkt u dat daarmee zal worden geland, en wie zal er landen? Het is immers nog niet helemaal duidelijk wie het dan zou moeten doen.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): De minister heeft zojuist een zeer technisch maar tegelijkertijd een duidelijk antwoord gegeven, namelijk dat we moeten oppassen met dingen te vergelijken die op zich niet vergelijkbaar zijn. Dit gezegd zijnde, begrijp ik ook de ergernis en verbazing van de collega's. Iedereen ventileert dat op haar of zijn manier, haar of hem eigen. Dat kan natuurlijk maar omdat we er tot nu toe niet in geslaagd zijn om eensgezindheid te bereiken over het juiste cijfer wat betreft de bosoppervlakte in Vlaanderen. Dat is een schande, laat ons daar niet flauw over doen. Het is een regelrechte schande dat we daar tot nu toe niet in geslaagd zijn. Ik kan alleen maar de oproep herhalen, ook al staat hij op zich los van de techniciteit van deze vraag, dat we daar nu eindelijk stappen vooruit in zetten zodat het schaamrood van ons aller kaken af kan en we voortaan eenduidig kunnen antwoorden op de vraag hoeveel oppervlakte bos we in Vlaanderen hebben en welke evoluties zich daarin voordoen.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit me graag aan bij de vraagstelling en de analyse die collega De Bruyn maakt. Naar aanleiding van de hoorzitting die we hebben gehad en de debatten die we hebben gevoerd naar aanleiding van de uitleg van de wetenschappers en de mensen die effectief de instrumenten hebben ontwikkeld, hebben we zelf heel duidelijk gezien waarom bepaalde zaken op een bepaalde manier worden bekeken en bepaalde keuzes worden gemaakt. Als je een methodiek uitwerkt, dan heb je bepaalde aannames en dergelijke meer. Ik heb het er een beetje moeilijk mee dat nu ineens wordt gedaan alsof we dat niet hebben gehoord en dat we een aantal dingen gaan vergelijken die niet te vergelijken zijn. We weten zeer goed dat voor bepaalde methoden en bepaalde zaken die we moeten aanmelden, misschien andere technieken worden gebruikt. Als die worden toegelicht, moet dat geen probleem zijn, maar dan moeten we zelf die toelichting ook wel willen lezen.

Minister, specifiek over de vraag die hier werd gesteld naar het hele verhaal van CO₂, heb ik concrete vragen. Zijn er vanuit Europa opmerkingen geweest over de methode en de aanmelding zoals die nu gebeurd is bij Europa? Is het een meetmethode die op Europees niveau is afgesproken, zodat ook de vergelijking tussen andere Europese landen op een correcte manier kan gebeuren? Dat bepaalt uiteraard mee hoe je bepaalde zaken moet doorgeven.

Zoals de collega's al hebben aangegeven en uzelf ook hebt aangegeven, wacht u op het verslag van de stuurgroep. Ik meende dat we heel duidelijk in de hoorzitting hebben gehoord dat alle zaken die zijn aangehaald, hun redenen hebben en dat we heel graag zouden hebben dat men tot een consensus kan komen en misschien tot een verfijning van het instrument zodat we effectief zullen weten waar elke boom staat, zoals collega Tobback graag heeft. Ik heb daar wel mijn twijfels over, vanuit enige realiteitszin en met de voeten op de grond. Maar een verfijning van de instrumenten is misschien wel mogelijk. Dat was vooral de boodschap die we hebben gehoord na de hoorzitting en de gedachtewisseling. Minister, ik ben dus ook heel benieuwd naar het resultaat van die stuurgroep, waarbij we aan de mensen van de sector en aan de wetenschappers de opdracht hebben gegeven om met een voorstel te komen. Ik hoop dat we daar mede van op de hoogte worden gehouden.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, ik heb toch de indruk dat het geheugen van sommigen heel kort is. We hebben een uitgebreide hoorzitting gehad en de algemene conclusie was – dat is gedeeld door iedereen die toen in de zaal zat, ook alle experts – dat je op dit moment twee instrumenten hebt om de bosoppervlakte in Vlaanderen te meten: je hebt de Bosinventaris en je hebt de Boswijzer. De commentaar die gegeven is door iedereen en de conclusie was heel duidelijk dat het beste en het juiste instrument dat we in Vlaanderen hebben, de Bosinventaris is. De Bosinventaris is het enige, beste instrument, zoals dat ook in het buitenland wordt gebruikt, om het aantal hectare bos in Vlaanderen op de meest correcte manier weer te geven. Het is een instrument dat op het terrein wordt getest. Het feit dat het op het terrein wordt getest, zo zeggen de wetenschappers, en dat is ook hier gezegd en door iedereen beaamd, heeft als nadeel dat je maar om de zoveel jaar de trend kunt zien. Iedereen heeft zich daarbij neergelegd en gezegd dat het inderdaad het beste instrument is en ook het enige juiste instrument.

Waarom is die Boswijzer destijds ontwikkeld? Omdat er jaar na jaar verwarring werd gecreëerd met cijfers van machtigingen, kapingen en ontheffingen, waarbij men dan zei: 'Kijk, er is zoveel bos verdwenen.' Dat was eigenlijk niet waar, want de aanplantingen en zaken waarvoor er geen vergunning of ontheffing was, werden niet meegenomen in die cijfers. Daarom is toen de vraag gerezen om een instrument te maken dat ons toelaat niet altijd jaren te moeten wachten op die nieuwe inventaris, maar om een tussentijdse stand van zaken op te maken. Daarvoor is de Boswijzer ontwikkeld met luchtfoto's. Daar is dan kritiek op gekomen, want dat is niet precies genoeg. We hebben de hoorzitting gehad. Er waren opmerkingen. Er werd gezegd dat het eigenlijk nog niet zo'n slechte methodiek is, niet door mij maar door degenen die als experts aan de tafel zaten, maar men wilde hem verfijnen. Laat alle experts samen in die stuurgroep dat instrument van de Boswijzer verfijnen. Als zij tot een akkoord kunnen komen en een consensus over een betere methode voor de Boswijzer: graag. Voor mij is op basis van de hoorzitting de Bosinventaris het enige juiste instrument op basis waarvan we werken. Ik denk dat dat een heel duidelijke conclusie was.

Er is een stuurgroep geweest. Ik heb signalen gekregen dat er een consensus was en dat men een verfijning zou doorvoeren aan de Boswijzer. Er is een verslag. Dat is overgemaakt aan alle partners die in de stuurgroep zitten. Ik heb vandaag begrepen dat er nog een partner is die nog altijd geen akkoord maar ook nog geen commentaar op dat verslag heeft gegeven, en dat is Bos+. Bos+ heeft nog niet gereageerd op dat verslag. Ik ga ervan uit dat zolang Bos+ daar niet op reageert, er blijkbaar nog geen consensus is of dat men het blijkbaar niet eens is met die methodologie. Maar als je schreeuwt om iets waarover een consensus is en vraagt dat er meer duidelijkheid is, maar aan de andere kant in

de stuurgroep op de rem gaat staan, vind ik dat bijzonder jammer. Laat ons, collega's, niet blijven doorgaan met te zeggen dat het één grote onduidelijke boel is. Neen, ik denk dat het heel duidelijk was in die hoorzitting dat de Bosinventaris het juiste instrument is. Laat ons dat ook hanteren als juiste instrument en laat ons daar beleidsmatig verder op werken. We weten allemaal dat in de evolutie van de bossen die in de Bosinventaris werd weergegeven, een constante zit, en dat we op basis daarvan gerust verder kunnen werken.

Als er een consensus kan groeien over de nieuwe Boswijzer, graag. Dan kunnen we daar ook verder aan werken. Maar voor mij, zoals ik op de hoorzitting ook heb gezegd, is er geen Boswijzer meer tot er een consensus is in de stuurgroep, en is het de Bosinventaris die we verder gebruiken. Wat hier op de tafel wordt gelegd, is een heel andere methodiek die Europees en zelfs wereldwijd is afgesproken. Ook op Europees vlak zijn er geen commentaren op onze werkwijze omdat dat een afspraak is die op Europees niveau is gemaakt en die over iets helemaal anders gaat dan een loutere bosinventarisatie.

Wie graag garen spint op basis van verwarring en doet alsof het allemaal één grote chaotische boel is: lees alsjeblieft nog eens het verslag van de hoorzitting. Het doet misschien pijn dat u in die hoorzitting hebt moeten horen dat het beste instrument dat we hebben, onze Bosinventaris is. Nogmaals, zolang er niet iets is waar iedereen op het veld zich in kan vinden, zal er ook niets anders zijn dan de Bosinventaris. Dat is voor mij het enige juiste instrument waar we ook verder op zullen werken. Het is de enige juiste conclusie. Wie verwarring wil blijven zaaien, die moet dat maar doen, maar die heeft zelf een verpletterende verantwoordelijkheid wat betreft het draagvlak rond bossen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, misschien moet u zelf eens het verslag van de hoorzitting lezen. Als er nu iemand is die al jaren, en ook op die hoorzitting, waar ik bij was, gepleit heeft voor terreininventarisering en de Bosinventaris, dan ben ik het wel, dag in dag uit, iedere keer opnieuw. Ik heb iedere keer gezegd dat uw Boswijzer zoals u hem hanteerde, eigenlijk op niets leek en een rookgordijn was waarachter u een hoop beleid, dat er niet was, wilde verstoppen. U zegt mij dat ik niet voor een Bosinventaris ben. Ik heb ervoor gepleit, klaar en duidelijk. Ik denk dat ik zowat de enige was die er zo klaar en duidelijk voor heeft gepleit.

Ik begrijp dat deze cijfers eigenlijk gebaseerd zijn op de Bosinventaris. Als dit gebaseerd is op de Bosinventaris, dan is de volgende conclusie dat we al jaren aan het achteruitgaan zijn inzake bos. Of het nu een extrapolatie is of niet, het is vertrokken op basis van een inventaris, dus we zijn aan het achteruitgaan. Ik lees de cijfers die u doorgeeft en u zegt dat die gebaseerd zijn op de inventaris. Het gaat dus achteruit. Punt.

Vervolgens moet u misschien allemaal eens stoppen, ook u, voorzitter, met heel de tijd te zeggen dat dit gaat over methodologie. Dat heeft toch weinig zin. Welke methodologie je ook toepast, het gaat altijd over dezelfde bomen hoor, tenzij we ervan uitgaan dat we de bomen in iemands tuin en op de verkeerswisselaars meetellen. Alle methodologieën die je toepast, pas je in principe toe op dezelfde bossen en dezelfde bomen als je eenzelfde definitie hanteert. Die bomen spelen geen verstoppertje, voorzitter, die zijn zichtbaar. De bomen blijven trouwens meestal ook staan, ze lopen niet rond in het algemeen. Zo moeilijk zou het niet moeten zijn.

Minister, ik smee al jaren voor een klare en duidelijke inventarisatie, voor terreincontrole. Bij de hoorzitting heb ik voorgesteld om meer budgetten te spenderen om het vaker te doen. Zo moeilijk is dat niet en zo fantastisch duur is dat ook niet. Het zou de geloofwaardigheid van het beleid en de controleerbaarheid ervan ongelooflijk vergroten. Wat u nu al jaren doet, is maken dat het beleid niet

controleerbaar is en dat om het even welke bewering kan worden gedaan. U hebt er al een paar gedaan die u bij wijze van spreken de dag erna al moest omkeren omdat bleek dat het niet klopte. Dus, stop daarmee. Maak effectief die inventarisatie. Ik ben ook zeer erg vragende partij, samen met de collega's, om de verslagen van de stuurgroep te zien, want ik ben nu wel zeer benieuwd om te weten wat de stand van zaken daar is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sabine Vermeulen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het gebruik van ecologische alternatieven voor vislood in de de sportvisserij – 1123 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Minister, de hobbyvisserij zit in de lift. We merken dat er steeds meer visverloven worden verkocht. Het gebruik van vislood maakt nog te veel deel uit van de standaarduitrusting van een hengelaar. Dit loden verzwaringsmateriaal is giftig en kan vis, mens en milieu schade toebrengen. Gelukkig bestaan er steeds meer goede alternatieven.

Volgens de Europese wetgeving moet de concentratie van lood in het oppervlaktewater aantoonbaar worden teruggedrongen. Onder impuls hiervan werden er ecologische alternatieven voor de sportvisserij ontwikkeld. Het betreft een stuk vislood gemaakt van staalpoeder en bindmiddel, of een stuk steen dat als verzwaringsmateriaal kan worden gebruikt. Ze zijn volkomen onschadelijk voor het milieu en kunnen het huidige vislood perfect vervangen.

Op mijn initiatief werd op 1 maart 2016 een voorstel van resolutie unaniem goedgekeurd in de plenaire vergadering, waarin aan de regering gevraagd wordt om initiatieven te nemen om het gebruik van vislood te beperken en milieuvriendelijke alternatieven te promoten. Bewustmaking en sensibilisering kunnen de verdere ontwikkeling en bekendmaking van milieuvriendelijke producten ten goede komen.

In Nederland zijn ondertussen de eerste stappen naar loodvrij vissen gezet. Daar is afgesproken dat over drie jaar het loodgebruik bij het sportvissen in Nederland gereduceerd moet zijn met 30 procent. Zeven jaar later zou in Nederland de hele sportvisserij loodvrij moeten zijn. Deze nieuwe afspraak met de overheid wekt woede bij voorvechters van loodvrij vissen in Nederland. Deze deal is volgens hen een excuus om achterover te blijven leunen.

Minister, welke acties werden reeds ondernomen om het gebruik van ecologische alternatieven in de praktijk van de sportvisserij te promoten? Op welk manier worden alle actoren die betrokken zijn bij de sportvisserij gesensibiliseerd over de problemen en de schadelijke gevolgen van het gebruik van loodzinkers?

Heeft Vlaanderen, sinds de goedgekeurde resolutie, al rond de tafel gezeten met de sportvisserij om deze problematiek aan te kaarten? Wat zijn de resultaten van deze gesprekken? Nederland zette ondertussen zijn eerste stappen naar een loodvrije visserij. Wat vindt u van deze beslissing? Zal Vlaanderen hierin ook volgen, of wil Vlaanderen zelfs verder gaan?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: In het magazine Hengelsport van mei-juni 2017, het tijdschrift van de grootste belangenvereniging van onze hengelfederatie, verscheen

een artikel waarin de hengelaars geïnformeerd en gesensibiliseerd worden over de diverse alternatieven voor vislood die reeds beschikbaar zijn op de markt. In de brochure 'Vislijn' editie 2018, het jaarlijkse infomagazine van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), is een artikel opgenomen om de hengelaars te sensibiliseren over de risico's van lood en over het gebruik van alternatieven.

Loodzinkers zijn een hengeltechnische montage waarbij het loden werpgewicht, na aanbeet van de vis, vanzelf loskomt. In het artikel van het magazine Hengelsport wordt een dergelijk systeem ten eerste afgeraden en worden milieuvriendelijke alternatieven met steen of staal als gewicht gepromoot.

De loodproblematiek in de hengelsport werd reeds enkele malen besproken in het sectoroverleg visserij, het overlegorgaan met ANB.

De markt van hengelsportartikelen is internationaal. Maatregelen worden daarom best op internationaal niveau genomen. De European Fishing Tackle Trade Association (EFTTA), de belangenvereniging van hengelsportfabrikanten, roept op om voor 2020 te stoppen met de productie van loodgewichten en een breed scala aan loodvervangers in de markt zetten. De EFTTA wordt hierbij gesteund door verschillende leden van de Europese belangenvereniging van recreatieve hengelaars. Ook Sportvisserij Vlaanderen en Sportvisserij Nederland zijn daar lid van. Wanneer de hengelsportfabrikanten in Europa zelf oproepen om tegen 2020 te stoppen met de productie van loodgewichten en een voldoende gevarieerd gamma aan loodalternatieven kunnen aanbieden, ben ik van mening dat de hengelaars daarin ook zullen volgen. Vanuit Vlaanderen zullen we daarom in samenwerking met Sportvisserij Vlaanderen de hengelaars volop blijven sensibiliseren en aanmoedigen om zo snel mogelijk over te schakelen op loodvrije alternatieven.

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoord. Het vorige kabinet in Nederland had eerst het idee om vissen met lood te verbieden als er geen andere afspraken zouden worden gemaakt. Nu zijn de voorwaarden om tot een afspraak te komen, opgenomen in een soort van 'green deal', een soort vrijwillige overeenkomst tussen de overheid en de privépartners. Vlaanderen heeft ook al ervaring met 'green deals' of de groene-economieconvenanten. Ik denk dat de complexe problematiek van loodvrij vissen wel eens in aanmerking zou kunnen komen voor een 'green deal' waarbij alle stakeholders afspraken maken om verder te onderzoeken hoe het gebruik van lood kan worden teruggedrongen bij de sportvisserij.

In Nederland is er heel wat mosterd te halen als het gaat over het loodvrij vissen. Een ander potje mosterd dat ik daar vond, is de opmaak van een soort loodcode waarin men sterke aanbevelingen doet om lood te vermijden bij het vissen. De opmaak van een loodcode in samenwerking met Sportvisserij Vlaanderen kan een verdere stap zijn om de nog niet bewuste hengelsporters te overtuigen van het gebruik van milieuvriendelijke alternatieven.

Ik ben er inderdaad van op de hoogte dat in 'Vislijn' al artikels zijn verschenen. Ik was zeer verheugd om mijn eigen naam daarin te zien. U hebt inderdaad al enkele zaken gedaan maar we moeten misschien nog even kijken wat Nederland doet en er misschien nog verder op blijven inzetten.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Ik was samen met mevrouw Vermeulen mede-indiener van het initiatief destijds. Ik ben hier uiteraard ook mee begaan. Minister, vislood zorgt inderdaad voor heel wat verontreiniging. In Nederland staat men toch stappen verder dan in Vlaanderen wat betreft het onderzoek naar

alternatieven. Daar gaat men bijvoorbeeld naar het verbieden van het vislood tegen 2025. In hoeverre heeft uw administratie nauwe contacten met Nederland? Hebt u met uw Nederlandse collega-minister hier al contacten over gehad?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, ik ben uiteraard bereid om te vragen aan het ANB om tijdens het volgende sectoroverleg dit nog eens aan bod te brengen en te kijken hoe de sector dat zelf ziet. We moeten volop inzetten op sensibilisering en het stimuleren dat men die alternatieven vrijwillig aankoopt. Ik heb een beetje schrik voor een te grote betutteling of administratieve rompslomp en om voor een dergelijke problematiek een 'green deal' af te sluiten of een verbod op te leggen. Op andere terreinen hoor ik vaak vanuit het parlement om geen verbod op te leggen maar om te sensibiliseren. Dit is een problematiek die toch redelijk beperkt in omvang is om daar grote regelgeving rond te nemen. Het is een ernstige problematiek, maar laat ons eens met de sector zelf bekijken hoe we dat zonder een verbod kunnen oplossen maar met voldoende sensibilisering en bewustmaking. Ik denk dat dat het beste is. De beste manier om te kijken hoe de sector dat zelf ziet, is het sectoroverleg. Ik zal het nog eens extra meenemen om te kijken hoe we dat best aanpakken.

Of het nu een code is, een 'green deal', een verbod of sensibilisering, ik hoop dat we naar een alternatief kunnen gaan dat niet te betuttelend is en niet de administratieve overlast vergroot, maar dat vooral mensen sensibiliseert zodat ze zelf slimme en juiste keuzes maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over belemmeringen van de regelgeving inzake ruimtelijke ordening voor het opwekken van hernieuwbare energie – 1131 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, minister, het opwekken van hernieuwbare energie in de bebouwde omgeving is niet altijd evident. Zonnepanelen nemen best wel wat ruimte in, bewijs daarvan zijn de talrijke initiatieven rond zonnedaken om op verschillende daken zonnepanelen geïnstalleerd te krijgen. De ruimte is schaars in de bebouwde omgeving. Vandaar is het opvolgen van nieuwe ontwikkelingen zeer belangrijk om snel efficiëntiewinsten te kunnen boeken. We willen met zijn allen immers steeds meer en betaalbare hernieuwbare energie op onze daken of in onze gebouwen. Er zijn in Nederland een aantal bedrijven bezig met nieuwe systemen, waaronder IBIS Power, dat een nieuw hernieuwbare-energiesysteem heeft ontwikkeld om op de daken van gebouwen te plaatsen. Het betreft de integratie van een windmolen met zonnepanelen, een horizontale en verticale combinatie.

PowerNEST heet het systeem en het wordt boven op het dak geplaatst van zowel bestaande gebouwen als nieuwe gebouwen. De eenheid is 4,9 meter hoog en is logischerwijs meer rendabel wanneer het op hogere gebouwen wordt geplaatst. De wind rondom hoge gebouwen is immers sterker dan rond lagere gebouwen.

In Nederland zijn er al enkele van deze systemen in werking, in Vlaanderen echter niet. Een van de redenen waarom het hier moeilijk ingang vindt, is onze regelgeving die nogal stroef is. Het plaatsen van zonnepanelen en schotelantennes is in

de meeste situaties vrijgesteld van een vergunning voor stedenbouwkundige handelingen. Maar de plaatsing van zonnepanelen is enkel vrijgesteld als de installatie niet hoger dan 1 meter boven de dakrand komt, geïntegreerd of niet met het gebouw. Op een hellend vlak daarentegen is de plaatsing van zonnepanelen volledig vrijgesteld zolang ze geïntegreerd worden in het dak.

Los van de vergunningsplicht is het een belemmerend feit dat door de plaatsing van de installatie voor hernieuwbare energie de totale bouwhoogte overschreden wordt. Hierdoor zijn de installaties vaak uitgesloten, terwijl het systeem an sich niet hinderlijk is op dergelijke hoogte en qua energie-efficiëntie bijzonder goed scoort. Uiteraard moeten wij ons ervan bewust zijn dat het niet de bedoeling is dat we onze fraaie historische stadsgezichten en stadskernen om zeep helpen met op elk dak 5 meter installatie te plaatsen.

Minister, was u op de hoogte? Wist u dat dit bestond? Wat is uw visie op de vergunningsplicht voor dergelijke constructies? Is het mogelijk de vergunningsplicht onder bepaalde omstandigheden te versoepelen of, bijvoorbeeld, door een meldingsplicht te vervangen? Hiervoor moeten we natuurlijk uitgaan van een integratie in het dak. Hoe staat u tegenover de plaatsing van dergelijke systemen op publieke gebouwen? Welke onoverkomelijke bezwaren ziet u om op dit ogenblik geen vergunning te verlenen voor een dergelijk systeem op een appartementsgebouw van, bijvoorbeeld, tien verdiepingen? Hoe kunt u tegemoetkomen aan de problematiek van de bouwhoogte? Dat is de kern van mijn vragen. Als al 5 meter van de maximale bouwhoogte moet worden opgeofferd om enkel de installatie voor hernieuwbare energie te plaatsen, daalt de rentabiliteit van het gebouw en van de installatie dramatisch. Is het mogelijk deze installatie buiten de gereguleerde of vergunde bouwhoogte te houden? Hoe zorgt u ervoor dat nieuwe ontwikkelingen inzake hernieuwbare energie niet worden geblokkeerd door verouderde regelgeving?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, het is natuurlijk positief dat er op het vlak van hernieuwbare energie zo veel vernieuwing en innovatie is. We kunnen dat enkel toejuichen. Het is goed dat we de energiemix op die manier met nieuwe technologieën en diverse bronnen kunnen voortzetten. We kunnen eigenlijk nooit op voorhand inschatten welke nieuwe innovaties en technologieën op ons afkomen. We moeten er natuurlijk vooral voor zorgen dat het ondersteunend beleid, zoals het verlenen van vergunningen, niet belemmerend werkt.

Op zich vormt de vergunningsplicht geen belemmering voor het verkrijgen van een vergunning. Dat geen vrijstelling mogelijk is, betekent niet dat een vergunning niet kan worden afgeleverd. Zoals ik al heb gesteld, is het moeilijk om altijd op de technologische innovatie te anticiperen. Een aantal nieuwe technologieën gaan vaak gepaard met een experimenteerfase die een impact kan hebben.

Mijnheer Schiltz, volgens u is het rendement uitstekend. Uit de proefdraaiingen van middelgrote windturbines in Vlaanderen, met een hoogte van 20 meter of meer en dus vergelijkbaar met windturbines op daken, blijkt echter dat het rendement nog steeds niet ideaal is. Om die reden werk ik in verband met middelgrote windturbines momenteel met minister Tommelein aan een kader dat voor een goed investeringsklimaat moet zorgen. De omgevingsvergunning en het verlenen van steun zullen gepaard gaan met een opvolgingstraject, waarin het rendement zal worden gemonitord om hier lessen uit te trekken. Het vergunningstraject is dan ook zeker nuttig voor nieuwe technologieën.

Een integratie met het dak kan soms wel en soms niet. Dat hangt enigszins af van de technologische randvoorwaarden. Er is me verteld dat de inwerking in een dak het rendement vermoedelijk zal bemoeilijken. We moeten dan ook opletten

met de vrijstelling van een bepaalde suboptimale opstelling van systemen. Nadien kan blijken dat die opstelling minder rendement oplevert.

De Vlaamse overheid heeft een belangrijke voorbeeldfunctie, ook inzake de opwekking van hernieuwbare energie. Publieke gebouwen zijn hierbij uiteraard cruciaal. Welke technologie hiervoor wordt aangewend, is afhankelijk van de situatie, van wat het best inpasbaar is en van het rendement.

Mijnheer Schiltz, u weet dat ik momenteel in het licht van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) werk aan een ruimtelijk beleid voor hernieuwbare energie-installaties. Dit beleid gaat uit van een duurzaam beleid op basis van ruimtelijk rendement en de verweving van onder meer de hernieuwbare energie-installaties. We houden natuurlijk ook rekening met de omgeving en met de hinderimpact.

Vanuit ruimtelijk oogpunt, voor alle duidelijkheid, vallen systemen die met gebouwen kunnen worden gecombineerd uiteraard te verkiezen. Wat de hinderimpact betreft, moet dit uiteraard op een andere wijze worden benaderd. Zo is in het verleden vaak gesteld dat windturbines op daken trillingen in de gebouwen met zich meebrengen. Of dit hier het geval is, moet uiteraard worden nagegaan. Er kan tevens een impact zijn op vogelroutes, slagschaduwen en dergelijke. In het vergunningstraject wordt dit geval per geval bekeken. Een ander knelpunt zou de aanwezigheid van voldoende wind kunnen zijn. Zo kunnen in de omgeving hoge constructies aanwezig zijn die het rendement bemoeilijken.

Wat het verouderd beleid inzake bouwhoogtes betreft, zijn met de laatste codexwijziging al stappen gezet. De oude stedenbouwkundige voorschriften kunnen vereenvoudigd worden aangepast, wat in deze commissie reeds veelvuldig is besproken. Volgens mij kan dit een oplossing zijn voor het door u aangehaalde probleem. Het ruimtelijk beleid en het BRV zijn natuurlijk ook cruciaal. We zullen uiteraard nagaan in welke mate we de bestemmingsneutraliteit kunnen doorvoeren. Dit zal hernieuwbare energie maximale kansen bieden. Het beleid zal nadien, als we hierover in de Vlaamse Regering een akkoord hebben, uiteraard in regelgeving worden vertaald.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Het rendement van dergelijke installaties is natuurlijk minder een zorg voor de overheid. Dat is meer een zorg voor de installateur en de bouwer. Hetzelfde geldt voor de trillingen in het gebouw. Ik neem aan dat niemand een kantoorgebouw wil kopen of huren dat constant staat te daveren.

Ik wil, voor alle duidelijkheid, een misverstand uit de wereld helpen. Ik ben niet zo heel zeker of die installaties onder de middelgrote windturbines vallen. Vaak gaat het om kleine windturbines van 5 meter hoog. Dat is niet zo heel hoog. Er is geen hinder door slagschaduw, want de systemen zijn afgeschermd. Het zijn windtunnels waar de wind door waait. Er zijn geen zichtbare draaiende wieken. Vogels kunnen er zeer moeilijk in vliegen. Die bezwaren zijn volgens mij veeleer beperkt.

Zoals ik al heb aangekaart, is het grootste probleem de maximale bouwhoogte van 15 meter die het lokaal bestuur oplegt. Indien iemand zo veel verdiepingen nodig heeft om het gebouw op die plek rendabel te maken, maar ook graag wil tegemoetkomen aan de Vlaamse doelstellingen om meer hernieuwbare energie te produceren en bijna energieneutraal te bouwen, overwegen ze een degelijke installatie. Dat kan dan niet, want de regelgeving legt een bouwhoogte op. Er is in veel steden en gemeenten een sterke terughoudendheid. Er wordt op een conservatieve wijze hiernaar gekeken. Er is niet veel flexibiliteit om met die innovatieve projecten om te gaan.

Ik pleit er dan ook voor om er door middel van een omzendbrief of een duidelijke stipulering in het licht van het BRV voor te zorgen dat met een open vizier naar dergelijke technologieën wordt gekeken en dat niet alles bij voorbaat wordt afgeschoten omdat er nu eenmaal regels zijn. Ik hoop dat de Vlaamse Regering spoedig een signaal kan geven om deze ontwikkelingen meer doorgang te laten vinden. Iedereen die iets bouwt, moet uiteraard de nodige verantwoordelijkheid dragen. Ik maak me echter sterk dat de rentabiliteitsdiscussie minder belangrijk is. Als het niet rendabel is, kan het niet worden gebouwd. We moeten het echter niet de facto door de bouwhoogte in de regelgeving afschieten.

Wat de bestemmingsneutraliteit betreft, ben ik uiteraard zeer verheugd. Dat is al een van de stappen waar de Vlaamse Regering werk van heeft gemaakt om meer ruimte te creëren voor de installatie van hernieuwbare-energie-installaties.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het leegstandsbeheer in Vlaanderen – 1132 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, u weet ongetwijfeld beter dan ik dat volgens de laatste cijfers van Ruimte Vlaanderen in Vlaanderen bijna 60.000 panden meer dan een jaar leegstaan. Dat is bijzonder veel. Het gaat om 32.600 woningen, iets meer dan 15.600 handelspanden en 11.500 bedrijfssites. Dat zijn de cijfers in de inventarissen, maar ze vormen uiteraard geen exacte weergave van de omvang van onze leegstand. Ze komen echter wel in de buurt.

De strijd tegen de leegstand wordt met heffingen en flankerend beleid op allerlei niveaus gevoerd. Veel steden en gemeenten gaan zelf aan de slag met een nog strenger beleid. Gezien de hoge nood aan meer woningen en meer beschikbare ruimte is dat een goede zaak. Met een voorstel van resolutie, waarvan de heer Ronse met zijn conceptnota de bezieler was, heeft het Vlaams Parlement de Vlaamse Regering reeds gevraagd om werk te maken van een slagkrachtig beleid inzake leegstandsbestrijding. Ik neem aan dat het Instrumentendecreet binnenkort alvast de voorbode van dit krachtig beleid zal vormen.

Leegstandsbeheer, waarbij leegstaande panden tijdelijk een nieuwe creatieve invulling krijgen, heeft echter nog niet veel aandacht gekregen. Het gaat dan niet om een definitieve herbestemming, maar om een tijdelijke functionele of nuttige invulling van een leegstaand pand in afwachting van de sloop, de verbouwing, de herbestemming en dergelijke. Dit lijkt me een belangrijk instrument in de strijd tegen leegstand. Niets is immers zo erg als een winkelstraat waarin te veel panden leegstaan. Vaak heeft dit een bijzonder nefaste invloed op de economische en algemene leefbaarheid van die straat, waardoor de leegstand zich als een kankergezwel doorheen een handelskern kan banen. Door kort op de bal te spelen en een leegstaand pand zo snel mogelijk nuttig in te vullen, kan leegstandsbeheer een belangrijk instrument zijn om verdere leegstandsuitbreiding te vermijden. Concreet betekent leegstandsbeheer vaak de flexibele inrichting van ruimtes als opslagruimtes, ateliers voor kunstenaars, start-ups en ruimtes voor creatieve ondernemers die er hun onderneming in vestigen. Voor de plaatselijke leefomgeving, de lokale overheid en de economie kan dit een dubbele winst betekenen.

De regelgeving is momenteel echter niet helemaal aangepast aan het snelle en tijdelijke karakter van leegstandsbeheer. De leegstandsbeheerder, die als

intermediair wordt gebruikt om de invulling te realiseren, wordt vaak geconfronteerd met lange en complexe vergunningstrajecten. Op het ogenblik dat hij zijn vergunning heeft om het handelspand een andere bestemming te geven, is de leegstand gelukkig al vaak voorbij of is het niet meer interessant omdat te veel maanden en jaren zijn verstreken. Hetzelfde geldt voor de aanvragen voor water-, gas- en elektriciteitsaansluitingen.

Een tweede problematiek is dat in veel gevallen geen of slechts een gedeelte van het eigen leegstaand stedelijk of gemeentelijk patrimonium op de gemeentelijke lijst of in het leegstandsregister wordt opgenomen. Dit lijkt me in tegenstrijd met de toepassing van de decreetgeving. Om duidelijke criteria te kunnen definiëren en zo tot een slagkrachtige regelgeving te komen, is het belangrijk dat leegstaande panden van private eigenaars en van de overheid op eenzelfde wijze worden beoordeeld en geïnventariseerd.

Tot slot heeft de contractvorm 'bezetting ter bedde' voor de tijdelijke terbeschikkingstelling van ruimtes aan derden geen duidelijk afgelijnde juridische context. Hierdoor heerst er nog steeds onduidelijkheid bij eigenaars, hun juridische raadgevers en de gerechtelijke diensten. Ik moet wel opmerken dat we al initiatieven hebben genomen in verband met de handelshuur van korte duur, maar er zijn uiteraard nog veel andere huur- en verhuurmogelijkheden.

Minister, hoe gaat het Departement Omgeving momenteel om met leegstandsbeheer en leegstandsbeheerders? Ziet u een mogelijkheid om de creatie van tijdelijke vergunningen, ook voor bestemmingswijzigingen, door middel van een verkorte procedure door te voeren? Zo neen, welke obstakels ziet u? Kunnen die obstakels op weg naar een slagkrachtig instrumentarium worden weggewerkt? Deelt u mijn overtuiging dat leegstandsheffing moet worden aangepast aan het leegstandsbeheer? Dat betekent dat voor een pand een vermindering van de heffing kan worden verkregen indien kan worden bewezen dat een leegstaand pand in afwachting van een definitieve herbestemming op een nuttige wijze wordt ingevuld. Overweegt u het leegstaand patrimonium van de overheid eveneens op gelijkaardige wijze te laten registreren? Hoe wilt u tegemoetkomen aan de huidige contractvorm 'bezetting ter bedde'?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, leegstandsbeheer is natuurlijk niet enkel een bevoegdheid van de minister van Omgeving. Dit bevindt zich ook in andere beleidsdomeinen, zoals het woonbeleid, het beheer van het eigen woningpatrimonium of het beheer van het overheidspatrimonium.

Het decreet van 19 april 1995 houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing is natuurlijk zeer belangrijk. In het Vlaams regeerakkoord staat dat we dit decreet grondig zouden evalueren en dat we op basis daarvan zouden nagaan of het instrumentarium moet worden bijgesteld. Anticiperend op de resultaten van deze evaluatie is in het door de Vlaamse Regering goedgekeurde voorontwerp van Instrumentendecreet een gerichte aanpassing opgenomen van de subsidieregeling en van de vrijstellings- en opschortingsgronden voor de heffingen.

Op 30 november 2016 heeft de Vlaamse Regering het witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) goedgekeurd. Dat is een ambitieus veranderingstraject om te komen tot een beter gebruik van de ruimte die nu al in beslag is genomen. We zullen de ruimte die in beslag is genomen intensiever gebruiken en op die manier de druk op de open ruimte wegnemen.

De huidige regelgeving ter bestrijding en voorkoming van leegstand biedt echter een kader dat een verdere bebouwing en verharding van de open ruimte en de

agrarische gebieden veeleer faciliteert. Beleidsmatig wordt ervoor gekozen om het ruimtebeslag van wonen, de bijbehorende vertuining en verpaarding en de niet-agrarische economische activiteiten niet te laten toenemen en om de reeds bestaande niet-agrarische activiteiten in regel een veeleer beperkt ruimtelijk ontwikkelingsperspectief te bieden. Deze overwegingen maken een beleidsmatige heroriëntering van de regelgeving noodzakelijk. Een ruimtelijke differentiatie moet ervoor zorgen dat de ongewenste ruimtelijke dynamieken in de open ruimte worden vermeden door nieuwe activiteiten in leegstaande bedrijfsruimtes aan te trekken om de leegstandsheffing te vermijden en door saneringswerkzaamheden financieel te ondersteunen om gebouwen te laten slopen in functie van de oprichting van nieuwe bebouwing.

De regeling inzake de subsidieverlening, de onteigening en de inventarisatie van leegstaande of verwaarloosde bedrijfsruimtes is in het Leegstandsdecreet vastgelegd. De inventaris bevat alle leegstaande of verwaarloosde bedrijfsruimtes die aan een heffing kunnen worden onderworpen. Van leegstand is sprake zodra meer dan 50 procent van de totale vloeroppervlakte niet effectief wordt benut. De eigenaar van een bedrijfsruimte kan de schrapping uit de inventaris vragen indien de gehele of gedeeltelijke leegstand is beëindigd. Om onwettig gebruik van bedrijfsruimtes tegen te gaan, wordt verduidelijkt dat enkel de wettelijk toegelaten benutting van een bedrijfsgebouw in aanmerking kan worden genomen. Hiermee wordt een explicietere controle beoogd om te vermijden dat dit op een andere wijze zou worden ontweken. Daarnaast wordt in de definitie van het begrip 'vernieuwing' verduidelijkt dat enkel toegelaten maatregelen voor de sanering of herbestemming in aanmerking worden genomen. Bij de recentste wijziging van het Leegstandsdecreet is aan de Vlaamse Regering delegatie verleend om de in het decreet vermelde subsidiepercentages aan te passen aan de prioriteit en het belang van bepaalde vernieuwingscategorieën. In aansluiting op de doelstellingen in het witboek BRV is het prioritair het bestaand ruimtebeslag beter en intensiever te gebruiken door middel van transformaties op goed gelegen locaties.

Er wordt een tweesporenbeleid ontwikkeld. Het voorliggend voorstel tot wijziging reikt de nodige decretale basis aan om deze gebiedsdifferentiatie te operationaliseren in een uitvoeringsbesluit. Dit zal gebeuren op basis van gebiedscategorieën. We zullen rekening houden met de mate waarin de sanering en de te realiseren herbestemming een kwalitatieve verhoging van het ruimtelijk rendement teweegbrengen.

Mijnheer Schiltz, het besluit van de Vlaamse Regering van 29 november 2015 heeft de eerste werkwijze mogelijk gemaakt, zij het weliswaar met een specifieke scope. Aan het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de lijst van toelaatbare zonevrije functiewijzigingen is een artikel toegevoegd: "Met toepassing van artikel 4.4.23 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening kan een vergunning worden verleend voor het geheel of gedeeltelijk wijzigen van het gebruik van een gebouw of gebouwencomplex, voor zover aan al de volgende voorwaarden voldaan is". Hierop volgt een hele reeks voorwaarden, die ik hier niet zal overlopen, maar die u zelf kunt terugvinden.

In stedelijke gebieden bevinden zich doorgaans oudere industriële sites. Die sites zijn op basis van hun voormalige activiteiten op het gewestplan meestal als industriegebied ingekleurd. Wanneer deze bedrijven hun activiteiten stopzetten, is het in de meeste gevallen ruimtelijk niet verantwoord om er nieuwe groot-schalige industriële activiteit te vestigen, bijvoorbeeld vanwege de ligging in een woongebied. Een herbestemming naar een gebied waarin andere functies mogelijk zijn, ligt dan meer voor de hand. Een dergelijke herbestemming vergt natuurlijk tijd en leidt tot een aantal onderzoeken in de buurt en dergelijke. Het is zonde de bestaande gebouwen in dergelijke gevallen te laten leegstaan en

verkommeren. Bovendien bestaat het risico dat de leegstaande bedrijfsruimtes aan de heffing worden onderworpen. Om die reden maakt de nieuwe regeling onder strikte voorwaarden een tijdelijk gebruik en een zonevrije invulling voor drie jaar mogelijk.

Een tweede mogelijkheid inzake tijdelijke invulling staat in het ontwerp van Instrumentendecreet en betreft het nieuw instrument van de convenant-/contractbenadering bij gebiedsgerichte afwijkingen van functies. Al jarenlang blijkt dat de economische activiteiten in gebouwen in agrarisch gebied en in parkgebied niet overeenkomen met de zonevrije functiewijzigingen. Het gaat dan, bijvoorbeeld, om kleinschalige handels-, transport- of bouwactiviteiten. Die activiteiten komen niet in aanmerking voor een vergunning omdat ze niet compatibel zijn met de bestemming. Ook de afwijkingsregeling die in het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de lijst van toelaatbare zonevrije functiewijzigingen zit vervat, biedt in veel gevallen geen oplossing.

Door gebiedsgericht bepaalde ruimere mogelijkheden in het leven te roepen, ontstaat een opportuniteit om onbenutte, bestaande en niet-verkrotte gebouwen een kleinschalige en ruimtelijk aanvaardbare invulling te geven. De convenant/contract-benadering wordt in het ontwerp van Instrumentendecreet verder uitgewerkt.

Mijnheer Schiltz, u hebt me gevraagd of ik uw overtuiging deel dat de leegstandsheffing aan het leegstandsbeheer moet worden aangepast. Momenteel is niet in die koppeling voorzien, ook niet in het ontwerp van Instrumentendecreet. Zoals ik daarnet heb proberen uit te leggen, wordt de koppeling wel gemaakt door middel van de geplande aanpassing van de subsidieregeling. Op dit ogenblik is er enkel een koppeling tussen de registratie en de benutting om af te komen van de leegstandsregistratie en om geen heffing te moeten betalen.

Uw vraag over de actieve aanpak van het leegstaand patrimonium moet u aan minister Homans stellen. Een van de opdrachten van het Facilitair Bedrijf is het vastgoedbeleid van de Vlaamse overheid. De vastgoeddatabank is hiervoor een belangrijke tool.

Bij de bezetting ter bedde, ook de overeenkomst van precair gebruik genoemd, verleent een eigenaar bij wijze van gunst aan een bepaalde persoon het recht om tot wederopzegging een bepaald onroerend goed te gebruiken in afwachting van het moment waarop aan dat onroerend goed een definitieve bestemming kan worden gegeven. Dit valt buiten de huurwetgeving. Het instrument van de bezetting ter bedde is aan bod gekomen tijdens de screening van de scope van het project inzake het Instrumentendecreet. Het is erkend als een realisatiegericht en grondgebonden instrument.

De taskforce heeft er bewust voor gekozen dit instrument buiten het ontwerp van decreet te houden, maar wel in de instrumentengids op te nemen. Deze gids is de flankerende website bij het ontwerp van decreet. De gids is ruimer opgevat dan enkel de decretale tekst en heeft de bedoeling gerichte suggesties te doen die op het terrein kunnen worden gebruikt. Die suggesties horen eigenlijk niet thuis in het keurslijf van een decreet, maar worden als richtlijnen meegegeven.

Mijnheer Schiltz, ik hoop dat ik u wat wegwijs heb gemaakt in de mogelijkheden.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, u hebt me vooral wegwijs gemaakt in het glossarium van terminologie die inzake ruimtelijke ordening kan worden gehanteerd. Ik ben zeer onder de indruk van uw omstandig en ietwat moeilijk te begrijpen antwoord. Ik zal het nog drie keer moeten nalezen.

Ik blijf echter ook op mijn honger. Het gaat me niet om de bestemmingswijziging, hoewel dat ook een problematiek is waarmee u wordt geconfronteerd en waarvoor we van u veel goeds verwachten. In steden zien we grote bedrijfsruimtes die plots in een woonomgeving komen te liggen en die uiteraard niet meer opnieuw als een bedrijf, maar veeleer als lokale economie of woongebied moeten worden ingevuld.

Mijn vraag is zeer specifiek. Ik kan als leegstandsbeheerder een appartementsgebouw zien dat leegstaat. In afwachting van de sloop of de heropbouw moet de eigenaar de leegstandsheffing betalen. Hij kan dat immers nooit binnen de juiste termijnen helemaal verbouwen, herbouwen of slopen en heropbouwen. Hij kan me zeggen dat ik daar een kluit jonge ondernemers van de universiteit start-ups kan laten beginnen. Als ik daar nog een fototentoonstelling aan koppel, is dat heel goed voor de stad. Groei, bloei en al wat we willen. Dit is nu echter zeer moeilijk.

Het zou nog gaan om in een leegstaand kantoorgebouw handelsactiviteiten te laten verrichten, maar indien in een appartementsgebouw in een woonomgeving plots handelsactiviteiten worden ondernomen, vinden lokale besturen vaak dat dit niet mag. Ik wijk dan af van de bestemming en dat gaat niet.

Bovendien is het voor de leegstandsbeheerder die van de lokale overheid wel een wettelijke bezetting heeft mogen uitvoeren een hele poespas om een schrapping van de lijst te krijgen. Voor de tijdelijke bezetting krijgt hij geen schrapping, want het is geen duurzame nieuwe bezetting. De leegstandsbeheerder moet nu zelf contact met de administratie opnemen en uitleggen dat het niet in het decreet staat en dat er eigenlijk geen kader voor is, maar dat het eigenlijk een bezetting is en dat er eigenlijk geen leegstand is, hoewel er eigenlijk geen definitieve bezetting is. Daar focust mijn vraag om uitleg zich specifiek op.

Minister, kunt u de regelgeving of uw instrumentarium hieraan aanpassen, zodat het mogelijk wordt met een tijdelijke bezetting op een soepele wijze een vrijstelling van de leegstandsheffing te krijgen en zodat een tijdelijke bezetting inzake de bestemmingsvoorschriften op een soepele wijze kan worden bejegend? Indien u hier nog iets specifieker op zou kunnen ingaan, zou u me zeer gelukkig maken.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Schiltz, in het door de Vlaamse Regering goedgekeurde witboek BRV staat het tijdelijk gebruik van de niet-benutte ruimtes vermeld als een van de praktijken die we veel meer moeten stimuleren. Dat omvat eigenlijk twee aspecten.

Eerst is er het stedenbouwkundig aspect. De vraag is of iemand hiervoor een vergunning kan krijgen. In de beleidskaders die de Vlaamse Regering moet goedkeuren, zullen we zeker rekening houden met uw suggestie om na te gaan of we hier iets soepeler mee kunnen omgaan. Een aantal mogelijkheden zijn al opgenomen in het decreet en in de aanpassing van de codex. Volgens mij zijn er nog een aantal zaken die we moeten kunnen toepassen. We experimenteren en gaan na hoe we met een vorm van regelluwe zones kunnen werken om ook het tijdelijk gebruik te stimuleren. Ik ben zeker bereid te onderzoeken hoe we de vergunningsproblematiek in verband met een tijdelijke bezetting of het tijdelijk gebruik van ruimtes kunnen opvangen. Daarnaast is er natuurlijk de automatische schrapping van de te betalen heffing indien er een gebruik is.

Een en ander lijkt me aan elkaar gelinkt. Als een gebouw dat op de lijst staat en waarvoor leegstandsheffing wordt betaald, ondertussen wordt gebruikt, lijkt het me logisch de koppeling te maken met het feit dat er geen leegstand is. Ik zal

daar zeker rekening mee houden en nagaan of we die link nog beter kunnen uitwerken in de stappen die we nog moeten zetten.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, hartelijk dank.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de inzameling van afgedankte smartphones – 1160 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, op 11 februari 2018 is in De Standaard een artikel verschenen over een thema waarover ik u al meermaals heb bevraagd, namelijk de inzameling van afgedankte smartphones. Volgens de titel van het artikel is dit een ramp. In het artikel stelt Marc Grynberg, de topman van Umicore, dat in elk huishouden gemiddeld 4,5 smartphones stof liggen te verzamelen. Hierdoor blijft uiteraard een enorme grondstoffenreserve onbenut. De Verenigde Naties schat de waarde van de grondstoffen in de jaarlijkse berg afgedankte smartphones op 9 miljard dollar. Dat is 7,3 miljard euro. Hiervan zou slechts 1 tot 3 procent worden gerecycleerd, wat een zeer laag cijfer is.

Vorig jaar heb ik in deze commissie reeds de nood aan meer recyclage en hergebruik van gsm's en smartphones benadrukt. Vlaanderen is koploper op het vlak van recyclage, maar helaas is er nu amper sprake van de recyclage of het hergebruik van de materialen in onze gsm-toestellen. Veel toestellen belanden in de vuilnisbak en de meeste toestellen blijven gewoon in de kast liggen.

Ik heb er toen op aangedrongen verder te sensibiliseren. Bewustwording en kennisverwerving over de verwerking en over de verwijdering van de persoonlijke gegevens op deze toestellen kan hiertoe een belangrijke bijdrage leveren. U hebt hier toen mee ingestemd en verklaard dat u ervan overtuigd bent dat een campagne, in samenwerking met Recupel, nodig is om verder in te zetten op bewustwording en kennisverwerving over de verwerking en de verwijdering van de persoonlijke gegevens op elektronische toestellen na recyclage.

In uw antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 588 van 20 april 2017 over dit thema hebt u verklaard dat Recupel de sensibilisering omtrent de inzameling van afgedankte elektrische en elektronische toestellen (AEEA's) in uitvoering van de milieubeleidsovereenkomst volledig op zich neemt. Recupel zou, in samenwerking met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), als meerjarenproject een werkgroep met de naam 'Innovate by 2020' zijn gestart.

In een reactie op het artikel in De Standaard heeft Recupel bevestigd dat meer en beter kan worden ingezameld, maar dat dit in de eerste plaats bij de consument zelf begint. Ieder gezin zou beschikken over ongeveer tien ongebruikte elektrotoestellen die beter zouden worden gedeponneerd in een kringloopwinkel, een containerpark of een inzamelmeubel van Recupel zelf.

In een reactie heeft uw kabinet erkend dat de inzameling van smartphones nog niet zo efficiënt verloopt als u zou willen. Om onder meer die reden zetten ook scholen en verenigingen inzamelacties op. Die acties zijn bedoeld om in te zetten, maar ook om te sensibiliseren. Scholen mogen eenmaal per jaar gedurende

twee weken een dergelijke actie organiseren. Dit is uiteraard nogal weinig en dat vindt Recupel ook.

Minister, om meer zicht te krijgen op de verschillende elektroafvalstromen, namelijk de ongeregistreerde en niet-gedocumenteerde AEEA-stromen, is in opdracht van Recupel een massabalans opgesteld. Volgens het antwoord op een van mijn schriftelijke vragen zouden de studie en de conclusies eind januari 2018 worden opgeleverd. Wat is de stand van zaken?

Welke bijkomende maatregelen en acties wilt u in samenwerking met Recupel nemen om specifiek meer smartphones en gsm's in te zamelen en te recyclen? Zult u in dit verband een versnelling hoger schakelen?

Hoe evalueert u de verschillende inzamel- en sensibiliseringsacties door scholen en verenigingen? Bent u er voorstander van deze acties uit te breiden in tijd of in schaal? Ik denk dan, bijvoorbeeld, aan bedrijven en overheidsinstanties.

Hebt u reeds overleg gevoerd met staatssecretaris De Backer over de verwijdering van de persoonlijke gegevens op onze smartphones? Bewustwording en kennisverwerving over de verwerking en de verwijdering van de persoonlijke gegevens op onze toestellen kan een belangrijke stimulans zijn om meer smartphones in te zamelen en te recyclen.

Er wordt geschat dat in 2020 6 miljard mensen een smartphone zullen hebben. Deze toestellen gaan maar enkele jaren mee, wat een enorme impact op onze omgeving heeft. Staat u in contact met fabrikanten om een meer circulair model en duurzamere smartphones te introduceren?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, op 5 december 2017 is het ontwerp van eindrapport naar de verschillende stakeholders verstuurd. De feedback die ze hebben gegeven, wordt momenteel verwerkt. Er is dus nog geen definitief eindrapport.

Het is mijn ambitie om tot een circulaire economie te komen. Recupel deelt deze ambitie. We zullen het elektrisch en elektronisch materiaal en de apparaten nog beter moeten verzamelen en recyclen. Ik heb Recupel gevraagd bijkomende middelen uit de reserves vrij te maken om de circulaire economie met betrekking tot elektrische apparaten te ondersteunen en om meer in te zetten op de verhoging van de selectieve inzameling van kleine toestellen, waaronder gsm's en smartphones. Vorige week heeft Recupel hier positief op geantwoord, en dit zal nu verder worden uitgewerkt.

De inzameling van afvalstoffen is een vergunningsplichtige activiteit. Het is niet de bedoeling dat scholen door constante inzamelingen een soort van containerparken worden. Daar zijn immers ook risico's aan verbonden, want batterijen kunnen lekken en dergelijke. We hebben wel toegelaten dat scholen en bedrijven korte, gerichte inzamelacties voor afgedankte elektrische en elektronische apparaten houden. Het is belangrijk dat iedereen begrijpt dat smartphones absoluut niet in de vuilnisbak terecht moeten komen en dat een correcte afdanking een belangrijke milieuwinst oplevert. Sensibilisering is belangrijk en de acties van scholen, bedrijven en verenigingen zijn belangrijk. Er zijn nu reeds acties in bedrijven en overheidsinstanties, maar we plannen geen versoepeling van de tijdsbeperking voor de inzameling op niet-vergunde locaties.

Recupel wil het komende jaar vooral meer inzetten op de promotie van de inzameling in de boxen in supermarkten, elektrowinkels en doe-het-zelfzaken. De campagne 'Gebruik je hoofd om klein elektro te recyclen' van Recupel betreft

onder meer de kleine apparatuur die correct moet worden ingezameld. We zien dat die campagne haar effect niet heeft gemist. Ten opzichte van vorig jaar is de inzameling van klein elektroafval in januari 2018 met 7 procent gestegen.

Ik heb geen specifiek contact met staatssecretaris De Backer gehad. Dat is niet echt het engagement dat ik ben aangegaan. Ik wil dat gerust doen, maar ik heb me ertoe geëngageerd om met de OVAM na te gaan hoe de inzamelacties in scholen mensen er bewuster van kunnen maken dat ze bij de inzameling van hun gsm geen vrees moeten hebben dat iemand aan hun persoonlijke gegevens kan. Ik heb onlangs een aantal interessante suggesties gelezen over manieren om hier het best mee om te gaan. Volgens mij is dat een van de drempels waarom mensen hun smartphones thuis laten liggen. Ze denken eraan die foto's ooit nog eens op een pc te zetten en te wissen, maar dat komt er dan niet van en de gsm blijft dan in een schuif liggen. Ik denk dat iedereen een beetje hetzelfde gevoel heeft en op dat vlak misschien zelf een ervaringsdeskundige is.

Een van de tips en suggesties die ik recent heb gehoord, is dat mensen die er niet gerust in zijn of iemand misschien nog aan hun gsm zou kunnen zitten, het scherm moeten kapotmaken door er met een schroevendraaier een tik op te geven. Hierdoor zou niemand nog aan de gegevens kunnen. Het is een eigenaardige suggestie, maar het blijkt een van de meest efficiënte te zijn. Gelieve dit wel niet te doen als de smartphone nog werkt.

Er zijn geen Belgische fabrikanten van smartphones, maar ik ben uiteraard vragende partij om meer duurzame smartphones te produceren. De demonteerbaarheid, de herstelbaarheid, de recycleerbaarheid en natuurlijk de langere levensduur zijn ook van belang. Dit kan echter best worden geregeld in de Europese productnormering of ecodesignregelgeving. Waar mogelijk zullen we daar uiteraard op verschillende bestuursniveaus voor ijveren. Dit is momenteel de stand van zaken.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw reactie. Ik zal misschien met dat laatste punt beginnen. Het is van zeer groot belang dat smartphones veel duurzamer worden. U hebt verklaard zelf vragende partij te zijn en dat dit best op het niveau van de Europese Unie wordt geregeld. Dit lijkt me inderdaad het beste scenario. Ik denk dat alle betrokken partijen en zeker u, als minister, het nodige moeten doen om te proberen dit op de Europese agenda te krijgen. Dat is van groot belang. Ik zal dit zeker overmaken aan mijn partijgenoten die in het Europees Parlement actief zijn.

Wat de recyclage en het hergebruik van smartphones betreft, is het van groot belang dat we bijkomend sensibiliseren. Met behulp van scholen, bedrijven en boxen moeten we proberen de mensen door middel van informatiecampagnes bewuster te maken van het belang aan bijkomende recyclage van smartphones.

Ik zou u nog een bijkomende vraag om informatie willen stellen over de milieubijdrage voor smartphones. Ligt de mogelijkheid op tafel om die bijdrage eventueel te verlagen?

In 2016 heeft Recupel de campagne 'Gebruik je hoofd om klein elektro te recyclen' gelanceerd. De focus lag op het gratis terugbrengen van klein elektroafval naar het netwerk van recyclagepunten. Op mijn schriftelijke vraag nr. 182 hebt u geantwoord dat Recupel de komende jaren nog twee grote campagnes zou voeren en nog meer zou inzetten op een continue uitbreiding van dat inzamelnetwerk. U hebt daarnet naar de bijkomende boxen verwezen. Misschien is dat een van die bijkomende zaken. Staat buiten die boxen nog iets extra gepland? Worden eventueel nog nieuwe zaken gepland?

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Mevrouw De Vroe, het zal u niet verbazen dat uw bekommernissen ook de mijne zijn. Het is godgeklagd dat we momenteel gsm's hebben die we moeten wegwerpen als de batterij stuk is. Stel u voor dat dit ook met uw wagen het geval zou zijn. De batterij is stuk en u moet uw wagen wegwerpen. Misschien zal dit in de toekomst met de elektrische wagens het geval zijn omdat het onbetaalbaar wordt.

Minister, dit is de verantwoordelijkheid van de producent. Ik weet dat dit niet uw bevoegdheid is, maar daar begint het natuurlijk.

Als we apparaten maken die niet kunnen worden hersteld of die we geen tweede leven kunnen geven of die moeilijk recycleerbaar zijn, dan kunnen we daar niet veel mee aanvangen. We zijn er dus ook voorstander van om meer in te zetten op de producentenverantwoordelijkheid. Dit bevordert de herstelcyclus van een apparaat. Zo kan men apparaten een tweede leven geven.

Minister, ik maak me toch ook de bedenking dat heel veel gsm-operatoren ook gsm's verkopen. Ze doen dat dikwijls voor belachelijk lage prijzen. Zij verkopen natuurlijk liever een abonnement en ze verkopen dan een gsm voor 1 of 2 euro. Ik vind dat een fout signaal. De waarde van dat toestel is dan ondergeschikt aan dat abonnement. Die operatoren hebben een verantwoordelijkheid om eventueel door inzameling of het terugnemen van die toestellen meer van die toestellen te kunnen terugnemen en meer van die grondstoffen te kunnen recupereren. Want daar gaat het toch om: die circulaire economie, waarin we de grondstoffen die we broodnodig hebben en die we in de toekomst selectiever zullen moeten kunnen recupereren om de kringloop te sluiten, is toch het doel waarvoor we vandaag die Recupeltoestanden en die inzamelacties doen. Ik ben blij dat we ervoor hebben gekozen om op de scholen die sensibiliseringscampagne op touw te zetten. Het is de jeugd, het zijn de generaties van morgen, die bewuster zullen moeten omgaan met circulaire en kringlooeconomie.

Minister, ik ben blij dat u in uw antwoord hebt gezegd dat de overheid ook haar deel in het zakje moet doen. De Vlaamse overheid heeft ook een voorbeeldfunctie. Ik weet niet of u weet hoeveel gsm's of smartphones er bij de ambtenaren en bij alle instellingen die Vlaanderen rijk is vandaag zouden circuleren. Hoeveel zouden er daar nog in een kast liggen? Misschien moeten we eens eigen boezem kijken en zelf eens het voorbeeld geven. We moeten duurzamere apparaten kopen, die achteraf misschien te herstellen vallen of een tweede leven kunnen krijgen. Als het apparaat toch niet meer functioneert of aan de kant wordt gelegd, moeten er op grote schaal inzamelingen kunnen gebeuren. Zo'n voorbeeldfunctie doet individuen de stap zetten om de kast eens leeg te maken en de schuif eens om te keren en om met de kleine elektroapparaten naar het containerpark of een inzamelactie te gaan.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De zorgen van de heer Nevens en mevrouw De Vroe zijn ook de mijne. Toch op dit vlak. De herstelbaarheid van toestellen is inderdaad een groot probleem. Ik stel ook vast, in mijn persoonlijk leven, dat dat een heel moeilijke strijd is. Uiteindelijk voel je jezelf een halve onnozelaar als je nog eens probeert om een toestel te laten repareren. De winkel zegt dan dat het niet meer te repareren is en gooit het gewoon in de vuilnisbak. Kunnen we op dit vlak niet wat meer doen dan nu gebeurt? De producentenverantwoordelijkheid is belangrijk, maar dat geldt ook in de winkel zelf. Als winkelpunten goedkope gsm's aanbieden in combinatie met abonnementen – en ik spreek me niet uit of ik dat een goed of een slecht idee vind – zouden die oude gsm's moeten worden ingezameld. Dat gebeurt nog altijd veel te weinig. De winkel zelf stuurt er ook helemaal niet op aan.

Mevrouw De Vroe heeft in het verleden de vraag al gesteld. Minister, u zegt dat sensibilisering belangrijk is bij scholen en jeugdbewegingen en dergelijke. Ik deel die bekommernis en die mening, maar het moet wel wat meer zijn dan dat. Sensibilisering is belangrijk, maar er moet wel een structureel beleid op volgen om dat soort toestellen in te zamelen en om ervoor te zorgen dat we meer inzamelen dan de 5 procent die we nu halen.

Minister, u hebt bijkomende maatregelen aangekondigd met die verzamelboxen in supermarkten en dergelijke. Zal dat voldoende zijn om ze effectief in te zamelen?

De vorige keer hebt u ook al gezegd dat mensen zich wellicht zorgen maken over de data op hun gsm's. Dat hebt u vandaag opnieuw gezegd. U hebt vandaag een praktische tip gegeven, waarvoor dank. Maar ik denk wel dat deze zorg bij veel mensen blijft bestaan, terwijl ik me afvraag wat mensen per se te verbergen hebben. Ik weet niet of iemand echt geïnteresseerd is om de gsm van de eerste de beste uit elkaar te draaien en daar gegevens uit te halen. Maar ik begrijp natuurlijk wel dat mensen daar bang voor zijn. Die vrees is voor een deel onterecht. We moeten de mensen gericht informeren en sensibiliseren, zodat ze inderdaad weten wat ze moeten doen opdat die gegevens op geen enkele manier misbruikt kunnen worden. Het kan toch niet dat van zo'n kostbaar toestel met zo'n kostbare grondstoffen slechts 5 procent wordt gerecycleerd. Als men binnen twintig jaar hierop zal terugkijken, zal men dat een echte schande vinden. Ik hoop dat we de komende maanden en jaren op dat vlak sterk zullen verbeteren.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, er zijn geen plannen om de Recupel-bijdrage te verlagen. Die is al zeer laag. Er zijn bijkomende acties gepland, zoals gezegd. Er is niet alleen de nu lopende campagne, er zijn ook de bijkomende inzamelboxen die men wil installeren in supermarkten, elektrowinkels en doe-het-zelfzaken. Als je iets nieuws koopt, is men nu al verplicht om de oude apparatuur aan te nemen. Dat moet dus niet gewijzigd worden. Sensibilisering is belangrijk. Alles wat productnormering betreft, het feit dat kapotte batterijen niet vervangen worden: dat moet natuurlijk op federaal niveau worden aangepakt. Maar ik heb begrepen dat de minister bevoegd voor de consumentenzaken daarrond een beleid aan het voeren is, om ervoor te zorgen dat de zaken niet te snel moeten worden weggegooid. De fabrieksinstelling bevat een soort van houdbaarheidsdatum, waarna de apparatuur plots niet meer functioneert. Daar is men op wetgevend vlak ook mee bezig.

Op basis van mijn eigen ervaring ben ik ervan overtuigd – en ik denk dat anderen dat ook wel zijn – dat de drempel om een kapot apparaat in te leveren, vaak is dat er nog informatie op staat die men graag nog zou willen recupereren. Ik zeg maar iets: vakantiefoto's die men graag wil houden om ooit ergens eens op een harde schijf te plaatsen. Ondertussen is de technologie geëvolueerd. Nu kun je dat in de cloud bewaren. Bij die vroegere exemplaren is dat niet het geval. Mensen vragen hoe ze daarmee kunnen omgaan. Misschien moeten we eens samen met Recupel en de OVAM bekijken hoe we daar concreet rond kunnen werken. Misschien kunnen ze daarrond bij inzamelacties op scholen sensibiliseren en aan de leerlingen tonen dat je niet alles kwijt hoeft te zijn als je toestel kapot is, en dat, als je het inlevert, niemand aan je gegevens kan. Men zou moeten tonen hoe je alles volledig zelf kunt wissen als je toestel nog werkt. Dat vergt een kleine inspanning. We moeten dat eens bekijken met een aantal experts die daarover heel nuttige tips kunnen geven. Dat is een van de drempels die mensen nu moeten oversteken wanneer ze hun toestel ergens inzamelen. Het hoeft niet over geheime of belangrijke informatie te gaan die men niet wil prijsgeven. Het gaat vaak over herinneringen die men ergens op de een of andere manier veilig wil bewaren.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, een informatiecampagne over dat laatste zou inderdaad heel nuttig zijn. De meesten van ons beseffen dat het dikwijls over privacygegevens gaat, gegevens die ook wel emotioneel geladen zijn, foto's enzovoort. Het zou heel nuttig zijn indien Recupel samen met de OVAM een dergelijke informatiecampagne zou kunnen opstarten bij inzamelcampagnes.

Minister, ik wil u toch nog even bedanken. In mijn Kampenhout ligt het mooiste natuurgebied van Vlaanderen, het Torfbroek. Dit prachtige natuurinrichtingsproject kreeg de zeer mooie subsidie van 2,3 miljoen euro. De heer Nevens kent het, want hij is schepen in een buurgemeente. Dat is echt wel een heel goede zaak.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.